

Державний вищий навчальний заклад
“Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”
Економічний факультет
Кафедра обліку і аудиту

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

для здобуття освітнього рівня бакалавра

**На тему: “ Методика та організація складання звітності малих
підприємств, її аудит та аналіз ”**

Виконав: студент 4 курсу, групи ОО(з)-41
напряму підготовки (спеціальності)
071 “Облік і оподаткування”
Цубера (Панько) М.В.
Керівник: Іванюк Т.Л.
Рецензент: Левандівський О.Т.

Івано-Франківськ -2020

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Економічний факультет
Кафедра обліку та аудиту

Освітній рівень “бакалавр”
Спеціальність 071 “Облік і оподаткування”

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри _____
(підпис)
д.е.н., професор Баланюк І.Ф.
(прізвище, ініціали)
“10” жовтня 2019 р.

ЗАВДАННЯ НА ВИПУСКНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Цубері (Панько) Мар'яні Василівні
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи “Методика та організація складання звітності малих підприємств, її аудит та аналіз”,

керівник роботи Іванюк Тетяна Леонідівна, викладач кафедри обліку і аудиту
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом університету від “___” _____ 20 №. _____

2. Строк подання студентом роботи “15” травня 2020 р.

3. Вихідні дані до роботи дослідження на прикладі Товариства з обмеженою відповідальністю “Кварцсолют”

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

- розкрити економічну суть та структуру звітності малих підприємств;
- розглянути принципи складання та класифікацію звітності суб'єктів малого підприємництва;
- вивчити нормативно-правове забезпечення організації складання звітності малих підприємств;
- описати організацію складання звітності малих підприємств;
- дослідити методику формування звітності малих підприємств ТОВ “Кварцсолют”;
- розглянути особливості проведення аудиту звітності малих підприємств;

здійснити аналіз звітності малих підприємств та запропонувати шляхи удосконалення фінансового стану ТОВ “Кварцсолют”.

5. Перелік графічного матеріалу аналітичні таблиці, рисунки.

6. Консультанти розділів роботи.

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис	
		завдання видав	завдання прийняв
№ 1	Іванюк Т.Л., викладач		
№ 2	Іванюк Т.Л., викладач		
№ 3	Іванюк Т.Л., викладач		

7. Дата видачі завдання “13” жовтня 2019 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Розділ I. Теоретичні засади складання звітності малих підприємств	17.02.2020 р.	
2.	Розділ II. Особливості організації, методики складання та аудиту звітності малих підприємств ТОВ “Кварцсоліт”	16.03.2020 р.	
3.	Розділ III. Економічний аналіз звітності малих підприємств та шляхи удосконалення фінансового стану ТОВ “Кварцсоліт”	17.04.2020 р.	

Студент

(підпис)

Цубера (Панько) М.В.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Іванюк Т.Л.

(прізвище та ініціали)

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя
Стефаника”
Економічний факультет
Кафедра обліку і аудиту

ВІДГУК

на бакалаврську роботу
студентки четвертого курсу групи ОО(з)-41

Цубери (Панько) Мар’яни Василівни

на тему:

“МЕТОДИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ СКЛАДАННЯ ЗВІТНОСТІ
МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ, ЇЇ АУДИТ ТА АНАЛІЗ”

Актуальність теми. Сучасний стан нормативно-методичного забезпечення податків, обліку і звітності порушує питання бухгалтерського обліку як системи, що формує у формі звітів єдину й об’єктивну інформацію про фінансово-господарську діяльність малих суб’єктів господарювання, з якої визначаються державні, підприємницькі, інвестиційні рішення, база оподаткування та інші важливі показники та рішення.

Для нормального функціонування малого підприємства необхідне оперативне та обґрунтоване прийняття рішень, правильність та своєчасність яких ґрунтується на використанні інформації, яка дозволяє керівництву контролювати поточну діяльність, планувати тактику і стратегію розвитку в майбутньому, раціонально використовувати ресурси, здійснювати оцінку результатів роботи підприємства. Саме таку систему узагальнюючих показників фінансового стану підприємства формує звітність. Все вищезазначене засвідчує актуальність поданого до захисту дослідження.

Самостійні розробки і пропозиції автора. Базою для вивчення теоретичних і практичних аспектів мети бакалаврської роботи обрано

Товариство з обмеженою відповідальністю “Кварцсолют”. На прикладі її діяльності досліджено організаційно-методичні та нормативно-правові аспекти складання та подання звітності малими підприємствами, аудиторську перевірку та аналітичну оцінку її показників у системі управління підприємством.

Недоліки. Достатній науковий і практичний рівень виконання бакалаврської роботи доцільно було підвищити через дослідження особливостей удосконалення звітності малих підприємств відповідно до міжнародних стандартів, однак дане зауваження має рекомендаційний характер.

Оцінка бакалаврської роботи. Бакалаврська робота написана економічно грамотно, повністю розкриває тему дослідження, матеріал викладено в логічній послідовності, між розділами простежується взаємозв’язок, наведено ґрунтовні пропозиції та рекомендації. Висновки, запропоновані автором, відображають зміст дослідження, сформульовані чітко і лаконічно.

Загальний висновок. Дипломна робота на тему “Методика та організація складання звітності малих підприємств, її аудит та аналіз” виконана відповідно до вимог, які ставляться до даного виду наукових робіт, допускається до захисту з оцінкою “_____”, а її автор Цубера (Панько) Мар’яна Василівна заслуговує присудження кваліфікації бакалавра з обліку і оподаткування.

Науковий керівник:
викладач кафедри обліку і аудиту
ДВНЗ “Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника”

Т. Л. Іванюк

“12” травня 2020 р.

РЕЦЕНЗІЯ

на випускну роботу

студентки 4 курсу групи ОО(з)-41

Цубери (Панько) Мар'яни Василівни

на тему: **“Методика та організація складання звітності малих підприємств, її аудит та аналіз”**

Актуальність теми. В умовах ринкової економіки бухгалтерська звітність господарюючих суб'єктів є основним засобом комунікації і найважливішим елементом інформаційного забезпечення процесу управління, в т.ч. й суб'єктів малого підприємництва. Така ситуація вимагає нових підходів до побудови системи обліку і звітності із врахуванням особливостей діяльності суб'єктів малого підприємництва, а також відповідних змін законодавства, що й зумовлює актуальність теми бакалаврської роботи.

Самостійні розробки і пропозиції автора. У роботі автором було запропоновано напрями удосконалення організації формування звітності суб'єкта малого підприємства та методики її заповнення.

Практичне значення роботи. Реалізація внесених пропозицій і рекомендацій дозволить покращити організацію та методику аудиторської перевірки звітності щодо формування служби внутрішнього аудиту в досліджуваному малому підприємстві.

Загальний висновок. Дипломна робота Цубери (Панько) Мар'яни Василівни на тему: “Методика та організація складання звітності малих підприємств, її аудит та аналіз” виконана відповідно до вимог, які ставляться МОН України до такого виду наукових робіт, допускається до захисту з високою позитивною оцінкою, а її автор Цубера (Панько) Мар'яна Василівна заслуговує на присвоєння кваліфікації бакалавра з обліку і оподаткування.

Рецензент

к.е.н. доцент кафедри фінансів

ДВНЗ “Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника”

О.Т.“12” травня 2020 р.

Левандівський

ЗМІСТ

ВСТУП.....	
РОЗДІЛ I Теоретичні засади складання звітності малих підприємств	
1.1. Економічна суть та структура звітності малих підприємств.....	
1.2. Принципи складання та класифікація звітності суб'єктів малого підприємництва.....	
1.3. Нормативно-правове забезпечення організації складання звітності малих підприємств.....	
РОЗДІЛ II Особливості організації, методики складання та аудиту звітності малих підприємств ТОВ “Кварцсоліт”	
2.1. Організація складання звітності малих підприємств.....	
2.2. Методика формування звітності малих підприємств ТОВ “Кварцсоліт”	
2.3. Особливості проведення аудиту звітності малих підприємств.....	
РОЗДІЛ III Економічний аналіз звітності малих підприємств та шляхи удосконалення фінансового стану ТОВ “Кварцсоліт”	
3.1. Аналіз абсолютних та відносних показників звітності малих підприємств.....	
3.2. Аналіз ділової активності підприємства та шляхи удосконалення його фінансового стану.....	
3.3. Оцінка ймовірності банкрутства ТОВ “Кварцсоліт”	
ВИСНОВКИ.....	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасних умовах ринкової економіки звітність підприємств – це один із найважливіших засобів комунікації і вагомий елемент інформаційного забезпечення управлінських процесів, незалежно від величини господарюючого суб'єкта. Тобто для малих підприємств вона теж застосовується у системі прийняття рішень щодо поточної діяльності та визначення стратегії розвитку. Це зумовлює розробку нових підходів щодо формування системи обліку і звітності з урахуванням особливостей діяльності суб'єктів малого підприємництва, а також відповідних змін законодавства, що підтверджує актуальність теми обраної дипломної роботи.

Питаннями методики та організації обліку на суб'єктах малого підприємництва, а також формування ними звітності та її перевірки і оцінки через сукупність аудиторсько-аналітичних процедур займалися вчені-економісти: Білуха М.Т., Бутинець Ф.Ф., Воротіна Л.І., Гливенко В.В., Лень В.С. та ін. Їхні праці вагомо пов'язані з вирішенням проблем методики формування й достовірності показників фінансової звітності, передумовами її гармонізації та стандартизації, консолідації, аналітичних підходів і процедур в аудиті та аналізі.

Метою написання дипломної роботи є обґрунтування теоретичних і практичних положень х організації та методики складання звітності малими підприємствами, аудит та аналізу її показників для забезпечення інформаційних потреб управління.

Для досягнення мети при виконанні дипломної роботи вирішувались такі завдання:

- розкрити економічну суть та структуру звітності малих підприємств;
- розглянути принципи складання та класифікацію звітності суб'єктів малого підприємництва;
- вивчити нормативно-правове забезпечення організації складання звітності малих підприємств;

- описати організацію складання звітності малих підприємств;
- дослідити методику формування звітності малих підприємств ТОВ “Кварцсоліт”;
- розглянути особливості проведення аудиту звітності малих підприємств;
- здійснити аналіз звітності малих підприємств та запропонувати шляхи удосконалення фінансового стану ТОВ “Кварцсоліт”.

Об’єктом дослідження є процес формування звітності суб’єкта малого підприємства, методика аудиторської перевірки та аналітичної обробки даних.

Предметом дослідження визначено організаційно-методичні основи складання і подання фінансової звітності малих підприємств, на основі проведеного дослідження у ТОВ “Кварцсоліт”, а також аудит і аналіз її показників з метою задоволення інформаційних потреб в управлінського персоналу.

Методи дослідження. При написанні дипломної роботи використано такі методи дослідження: системний аналіз – суть якого в деталізації та розділенні досліджуваного об’єкта на одноосібні більш вагомні складові елементи; синтез – що є узагальненням окремих аспектів методики складання звітів; аналогія – співставлення вітчизняної облікової системи і відповідного зарубіжного досвіду; уявне і матеріальне уявлення – здійснюється для забезпечення процесу вивчення нормативно-довідковими матеріалами; конкретизація – деталізація облікового забезпечення змісту форм; вивчення документів та реєстрів обліку за змістом і формою – для дослідження відповідності їх інформаційної сукупності до вимог стандартів; аналітичні та статистичні розрахунки – для вивчення облікової інформації та висвітлення її у внутрішній звітності та статистичній; порівняння – для співставлення інформаційних даних ТОВ “Кварцсоліт” у динаміці; монографічний – для вивчення теоретичних розробок зарубіжних та вітчизняних вчених щодо проблем облікового забезпечення; графічний – для візуалізації результатів дослідження.

Інформаційна база дослідження: для написання бакалаврської роботи

були використані нормативно-правові акти та закони, дані первинного обліку підприємства ТОВ “Кварцсолют”, облікові регістри, звітність малого підприємства, праці вітчизняних вчених щодо методики складання та аналізу фінансових звітів суб’єкта малого підприємства, різні теоретично-методичні облікові матеріали, ресурси мережі Інтернет.

Структура та обсяг роботи. Бакалаврська робота складається з вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, списку використаної літератури, додатків. Основний зміст викладено на 65 сторінках друкованого тексту. Робота містить 9 таблиць, 11 рисунки, 4 додатків. Список використаної літератури налічує 96 найменувань.

РОЗДІЛ І.

Теоретичні засади складання звітності малих підприємств

1.1. Економічна суть та структура звітності малих підприємств

На підприємства малого бізнесу у сучасному світі припадає значний обсяг виробництва продукції, вони також здійснюють торгівельну діяльність, займаються виконанням робіт та наданням послуг. За світовим досвідом саме малі підприємства уміють протистояти монополіям і стають все частіше економічним чинником насичення ринку товарами і послугами. Саме тому трансформація національної економіки до ринкових умов, і формування цих нових суб'єктів господарювання на основі різних форм власності, а також наближення вітчизняної системи обліку до міжнародних вимог, зумовлюють необхідність ведення бухгалтерського обліку суб'єктами малого бізнесу.

Функції малих підприємств виділяють:

1) економічні – мобілізація фінансових і виробничих ресурсів, забезпечення розвитку конкуренції, стимулювання науково-технічного прогресу, джерело поповнення державного і місцевих бюджетів на основі надходжень податків і зборів;

2) соціальні – каталізація створення нових робочих місць, забезпечення ринку необхідними товарами і послугами, щоб задовольняти потреби населення.

Мале підприємництво або як його трактують ще малий бізнес формує окрему ланку у галузях економіки, як самостійно ведену діяльність, на власний ризик та розсуд, інноваційного спрямування. Його ведуть фізичні особи-підприємців та підприємства (юридичні особи), для отримання прибутку та задоволення суспільних і власних потреб. У Господарському кодексі України малим бізнесу:

– фізичні особи, які повинні мати реєстрацію в установленому законодавством порядку як фізичні особи-підприємці; середня кількість

працівників у них за звітний період (яким є календарний рік) не повинна бути більше 50 осіб та річний дохід від ведення власної не перевищувати суму, яка еквівалентна 10 мільйонам євро, що в національній валюті визначається за середньорічним курсом Національного банку України;

– юридичні особи, які формуються різних організаційно-правових форм і форм власності; у них середня кількість працівників за звітний період (ним вважається календарний рік) не має бути більша 50 осіб та річний дохід не вище еквівалента 10 мільйонам євро по середньорічному курсі Національного банку України [20].

Критерії ідентифікації суб'єктів малого підприємництва наведено у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Критерії ідентифікації суб'єктів малого підприємництва в Україні

Суб'єкти господарювання	Величина суб'єкта господарювання	Середня кількість працівників, осіб	Дохід, млн. євро/рік
Фізична особа Юридична особа	Мікро	Не перевищує 10	Не перевищує 2
Фізична особа Юридична особа	Мале	Не перевищує 50	Не перевищує 10
Фізична особа Юридична особа	Середнє	Не перевищує 250	Не перевищує 50
Юридична особа	Велике	Понад 250	Понад 50

Суть малого підприємництва доцільно досліджувати у єдності двох аспектів (рис. 1.1).

Сьогодні облікова інформація виконує лише відомі усім постулатні чотири функції: інформаційну, контрольну, аналітичну, оціночну. До них також додається комунікаційна, що означає передання інформації менеджерам для прийняття управлінських рішень. Законодавством визначено, що “метою ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства” [23]. Фінансова звітність суб'єктів формується відповідно до положень обліку. У державному регулювання вона

застосовується з метою зведення показників за галузями і по країні загалом. На її основі оцінюється фінансовий стан підприємства, контроль за його діяльністю. Вона складається і застосовується усіма господарюючими суб'єктами.

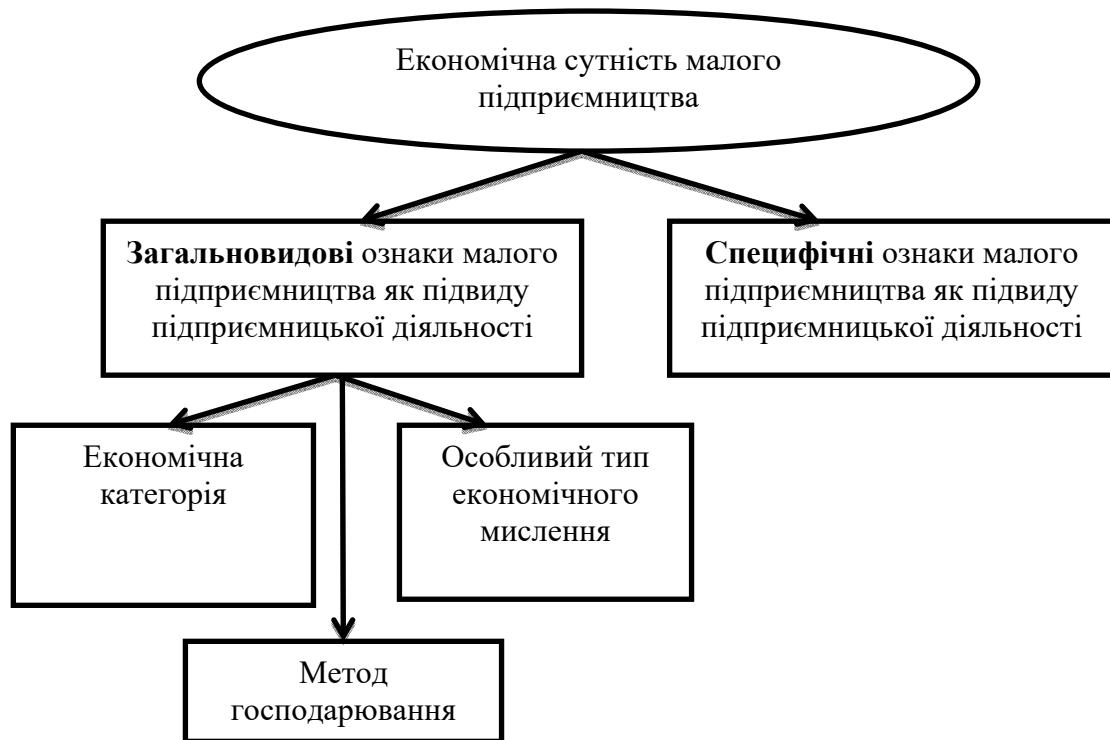

Рис. 1.1. Системний підхід до з'ясування економічної сутності малого підприємництва

Синергія усіх загальновідомих трьох видів господарського обліку – бухгалтерського, статистичного й оперативно-технічного, забезпечує формування правдивої звітної інформації. Звітна інформація обліковує усі диверсифікаційні напрями господарської діяльності підприємства. Вона містить кількісні і якісні характеристики, вартісні, натуральні, трудові показники. Але без поточних записів у первинних документах, які зведені у облікові реєстри, не можуть звітні дані містити інформацію, оскільки немає її письмово підтвердження. Якщо у всіх формах звітності синтезовані показники відповідають підсумковим даним поточного обліку, то таким чином формується органічний зв'язок між бухгалтерським обліком і звітністю.

Обліковий цикл обробки бухгалтерських даних завершується формуванням показників звітності.

Обробка та подання інформації обліку у формі фінансової звітності – це соціальний процес розвитку в системі комунікації для пошуку та втілення економічних шляхів розвитку підприємств [84, с. 121].

Водночас, саме фінансова звітність, у свою чергу, впливає на побудову поточного обліку, визначення певної типології його ведення з тим, щоб облікова інформація гармонічно поєднувалася з вимогами звітності і тим самим витрачалася б менше зусиль на їх перегрупування або вибірку в процесі складання відповідних звітних форм.

Звітність як економічна категорія, трактується різними вченими економістами (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Поняття “фінансової звітності” у різних джерелах

№ з/п	Автор	Трактування
1.	Законом України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні"[23]	фінансова звітність - це узагальнена інформація, яка ґрунтується на даних бухгалтерського обліку про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства і потрібна зацікавленим особам (користувачам) для прийняття рішень
2.	Харченко Н. [90]	звітність є економічною інформацією про виробничу і фінансово-господарську діяльність підприємства
3.	Сопкї В.В.[84]	фінансова звітність це метод узагальнення і подання інформації про результати діяльності підприємства
4.	Гольцова С.М. [19]	розглядає фінансову звітність як бухгалтерську звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період
5.	Ткаченко Н.М. [88]	фінансова звітність – це звітність, що складається на підставі даних бухгалтерського обліку для задоволення потреб певних користувачів

Доцільно визнати, що визначення фінансової звітності, яке прийняте на законодавчій основі найточніше описує її зміст для вітчизняних підприємств.

У звітності повинні бути сформовані у систему показники економічні, що мають інформативний характер, а також узагальнювати способи і прийоми узагальнених даних обліку та оцінки фінансового стану господарюючого

суб'єкта. Оскільки дані бухгалтерського обліку являють собою систему повного, постійного та строго документального оформлення господарських процесів, вона надає можливість оцінювати результати діяльності, визначати напрямки зростання ефективності господарювання для формування необхідних управлінських рішень. Ці основні робочі поточні функції обліку уже давно сформулював у своїх трактуваннях у кінці XIX ст. німецький вчений-економіст Шер І.Ф. Він зазначив, що бухгалтерський облік є непогрішним суддею минулого, вагомим керівником теперішнього і надійним консультантом майбутнього кожного господарюючого суб'єкта. Саме звітність за своїм призначенням надає внутрішнім і зовнішнім користувачам достовірну інформацію про фінансово-майновий підприємства, про його фінансові результати діяльності, а також ефективності господарювання за звітний період. Класифікація її користувачів надана на рис. 1.2.

Інтервали формування та подання фінансової звітності залежать від її подачі користувачам:

- для зовнішніх вона складається і подається з довгочасовим інтервалом, найчастіше після завершення фінансового року;
- внутрішні користувачі отримують за вимогою звітність здебільшого за коротший інтервал (щомісяця або щокварталу). Зокрема це стосується вітчизняних підприємств.

Кожна складові фінансової звітності відображає всі різноманітні аспекти тих самих господарських операцій і подій за звітний період. Також містить аналогічну інформацію за попередній звітний період, розкриває облікову політику та її зміни, що дає можливість для ретроспективного та перспективного аналізу діяльності підприємства (табл. 1.3).

Суб'єкти, облік яких побудований на спрощеній системі оподаткування, складають звітність за вимогами Національне положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 “Спрощена фінансова звітність” [54], яке визначає її два варіанти:

- фінансові звіти у формі Балансу (форма № 1-м) і Звіту про фінансові

результати (форма № 2-м);

– спрощені фінансові звіти, що включають Баланс (форма № 1-мс) і Звіт про фінансові результати (форма № 2-мс) (Рис. 1.3.).

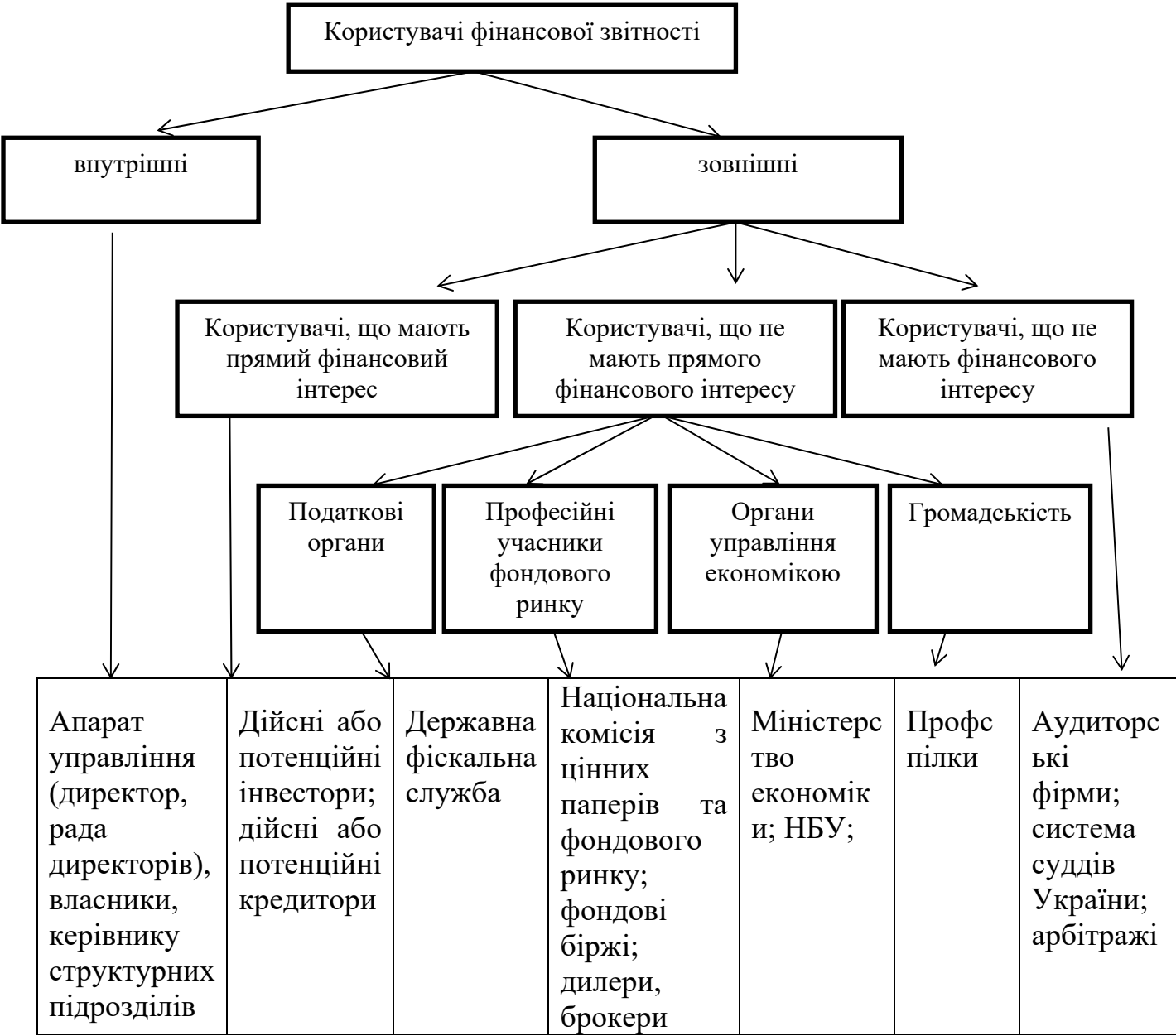

Рис. 1.2. Користувачі фінансової звітності.

Різниця між формами Балансу ф. № 1-м і Балансу ф. № 1 полягає у скороченні окремих рядків, але за умови збереження їх кодів. Причина такої відмінності у тому, що форму 1-м сформовано до будови Спрощеного Плану рахунків. Він має менше реквізитів, оскільки дані у них більш узагальнені.

Таблиця 1.3

Призначення основних компонентів фінансової звітності

<i>Компоненти фінансової звітності</i>	<i>Зміст</i>	<i>Використання інформації</i>
Баланс	Наявність економічних ресурсів, які контролюються підприємством, на дату балансу	Оцінка структури ресурсів підприємства, її ліквідності та платоспроможності підприємства; прогнозування майбутніх потреб у позиках; оцінка та прогнозування змін в економічних ресурсах, які підприємство контролюватиме в майбутньому
Звіт про фінансові результати	Доходи, витрати і фінансові результати діяльності підприємства за звітний період	Оцінка та прогноз: прибутковості діяльності підприємства; структури доходів та витрат
Звіт про власний капітал	Зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду	Оцінка та прогноз змін у власному капіталі
Звіт про рух грошових коштів	Генерування та використання грошових коштів протягом звітного періоду	Оцінка та прогноз руху грошових коштів від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства

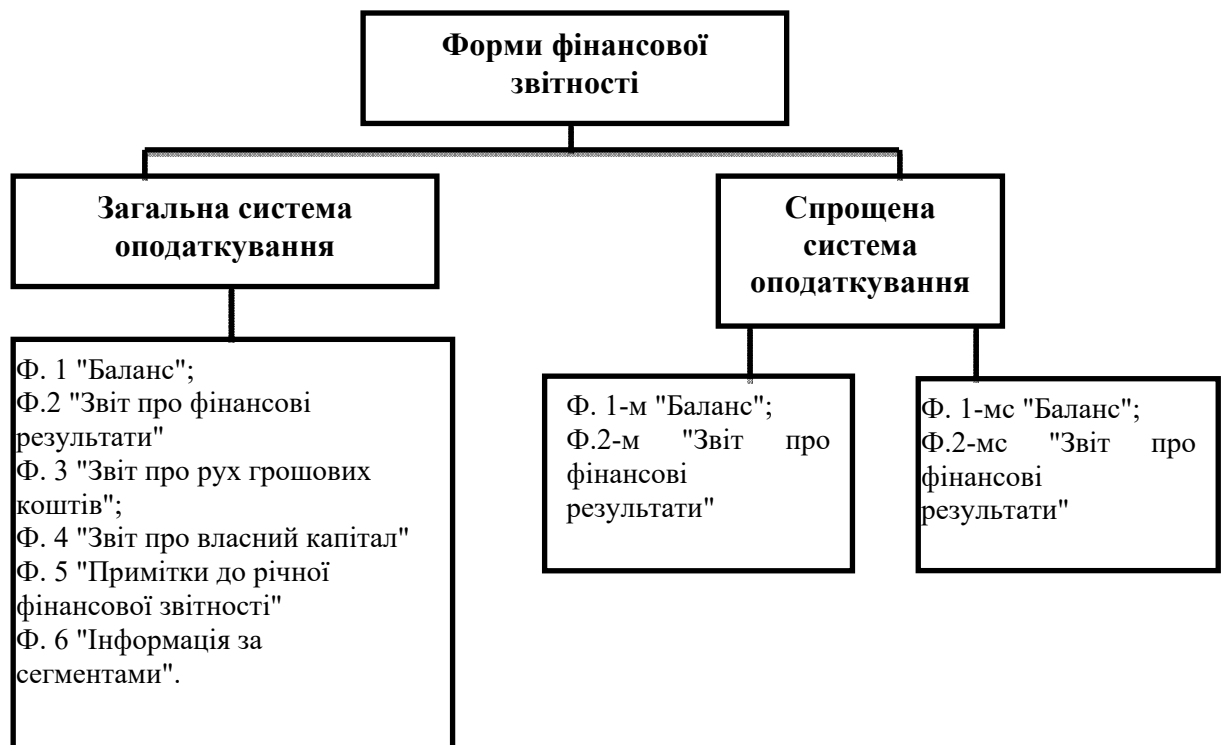

Рис. 1.3. Форми фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва в залежності від системи оподаткування.

Аналогічно Звіт про фінансові результати за спрощеною формою ф. № 2-м, порівняно із Звітом про фінансові результати ф. № 2, представлений лише одним розділом. Він є удосконаленої форми і об'єднує два розділи звіту в один і є новий підхід до формування показників доходів і витрат. Зокрема, спочатку подається інформація про доходи від реалізації товарів (робіт, послуг), тоді про інші доходи і визначається загальна сума чистих доходів за звітний період. Інформація про витрати відображається окремо, а також проводиться коригування суми чистого прибутку (збитку) на збільшення (зменшення) залишків незавершеного виробництва і готової продукції.

Показники фінансової звітності мають різне застосування підприємствами. Зокрема на їх інформації контролюється використання виробничих та фінансових планів, виявляються недоліки у діяльності і визначаються способи їх усунення. На їх основі аналізується господарська діяльність в цілому та окремі види, визначаються позитивні та негативні сторони, встановлюються причини відхилень від планових значень, виявляються та мобілізуються внутрішні резерви, щоб підвищити ефективність роботи підприємства.

Саме читання фінансової звітності формує уявлення про причини успіхів і недоліків у діяльності підприємства, а також визначити методи удосконалення.

1.2. Принципи складання та класифікація звітності суб'єктів малого підприємництва

Основним завданням формування звітності є задоволення інформаційних потреб користувачів для прийняття ними рішень. Основою її є синтез показників первинного, аналітичного та синтетичного обліку.

Однак, загальна система інформаційного забезпечення для обґрунтування та прийняття рішень є безперервним та цілеспрямованим процесом збору

необхідних показників, на основі яких планується, оцінюється, аналізується та формується стратегія розвитку усіх напрямів фінансово-господарської діяльності підприємства. Саме цим визначається види, структура та зміст показників усіх звітних форм.

На основі інформаційних запитів користувачів формується структура системи інформаційного забезпечення обґрунтування і прийняття управлінських рішень (рис. 1.4). Кожен користувач інформації може обрати із цієї системи потрібний йому блок.

Рис. 1.4. Місце звітності в системі інформаційного забезпечення обґрунтування і прийняття рішень

Звітність у системі управління є засобом стимулювання у сфері управління підприємством, оскільки на її основі моніторять і контролюють результати, та за необхідності визначають коригувальні дії.

Класифікація звітності передбачає її групування за певними ознаками, до яких належать: змістом і джерелами формування, терміном подання, ступенем узагальнення, обсягом, періодичністю подання, охопленням видів діяльності, поширенням на галузі промисловості, характером спрямування і використання, ступенем використання обчислювальної техніки (Додаток А).

За будовою звітність поділяється на дві групи:

- містить інформацію станом на певну дату (містить моментні показники);
- відображає інформацію за певний (звітний) період (формуєть інтервальні показники).

За термінами подання поділяють звітність:

- нормативну, що подається на певну дату,
- строкову, яка формується у різні терміни, залежно від виду і цілей звітності.

За ступенем узагальнення звітність буває:

- первинна – подається підприємствами,
- зведена – узагальню дані первинної звітності у межах міністерств і відомств.

За обсягами відображених результатів діяльності звітність виокремлюють повну і скорочену.

За періодом часу, що охоплюють її показники, звітність виділяють річну і проміжну (щоквартальну, щомісячну).

За сферою охоплення видів діяльності звітність формується за даними усіх, або обмежується лише основними.

За ознакою поширення на галузі промисловості звітність виокремлюють:

- типову – відображає облікові дані однакового змісту,
- галузеву – показники відображають специфічні види діяльності.

За способом подання користувачам звітність подають поштовим зв'язком, електронною поштою або власноруч.

Ознака за характером спрямування звітність поділяється на:

- внутрішню, яка призначається для внутрішнього управління підприємством,
- зовнішню, що подають органам виконавчої влади, іншим користувачам.

За змістом і джерелами формування виділяють основних п'ять видів

звітності: статистичну, фінансову, податкову, спеціальну, внутрішньогосподарську (управлінську).

Статистична звітність – це форма статичного спостереження, за допомогою якої органи Державної служби статистики України отримують від підприємства необхідну їм інформацію у формі законодавчо визначених статистичних звітів за підписами осіб, що відповідальні за подання і достовірність даних.

На основі статистичної звітності діяльності кожного суб'єкта формуються макроекономічні показники. Саме Державна Служба статистики України розробляє та затверджує форми статистичної звітності, оскільки такі офіційні документи передбачають наявність обов'язкових реквізитів. До останніх належать дані про діяльність фірми у вигляді заповненого формуляра, який подається у встановлені строки за визначеною адресою.

Метою формування даних статистичної звітності є вивчення господарських процесів у просторі та часі для формування інтегральної інформаційної статистичної бази з метою комплексної оцінки фінансового стану держави загалом, регіонів та прогнозування економічної ситуації.

Дані статистичної звітності дають можливість для статистичного вивчення діяльності як окремих підприємств, так і галузей економіки. Її підґрунтям є дані оперативно-технічного та бухгалтерського обліків. Але також статистичні дані – це система кількісних і якісних показників, що нехарактерні для бухгалтерського обліку.

На основі цього статистичну звітність умовно поділяють на:

1) першу групу формують ті, які подібні за деякими формами і показниками до бухгалтерської, дані для її складання теж отримують з бухгалтерських реєстрів (наприклад, звіти за місяць про виконання плану виробництва продукції, собівартість товарного випуску і розподіл, заробітну плату робітників та її склад у звітності з праці);

2) другу групу формує та статистична звітність, що формується на основі системи техніко-економічних даних, як не можна отримати із

бухгалтерського обліку, адже вони є особливими непритаманними повсякденним операціям (наприклад, відомості про введення в експлуатацію нових потужностей відповідно до одиниць вимірювання, стан обладнання й освоєння проектних потужностей, баланс виробничих потужностей, енергобаланс та ін.).

Статистичну інформацію теж отримують на основі тимчасових спостережень періодично – затрати робочого часу, простої обладнання. За об'єктами спостереження статистичну звітність поділяють на різні види (рис. 1.5).

Одним із найважливіших видів звітності є фінансова звітність, вона забезпечує внутрішніх та зовнішніх користувачів правдивою і достовірною інформацією фінансову діяльність підприємства.

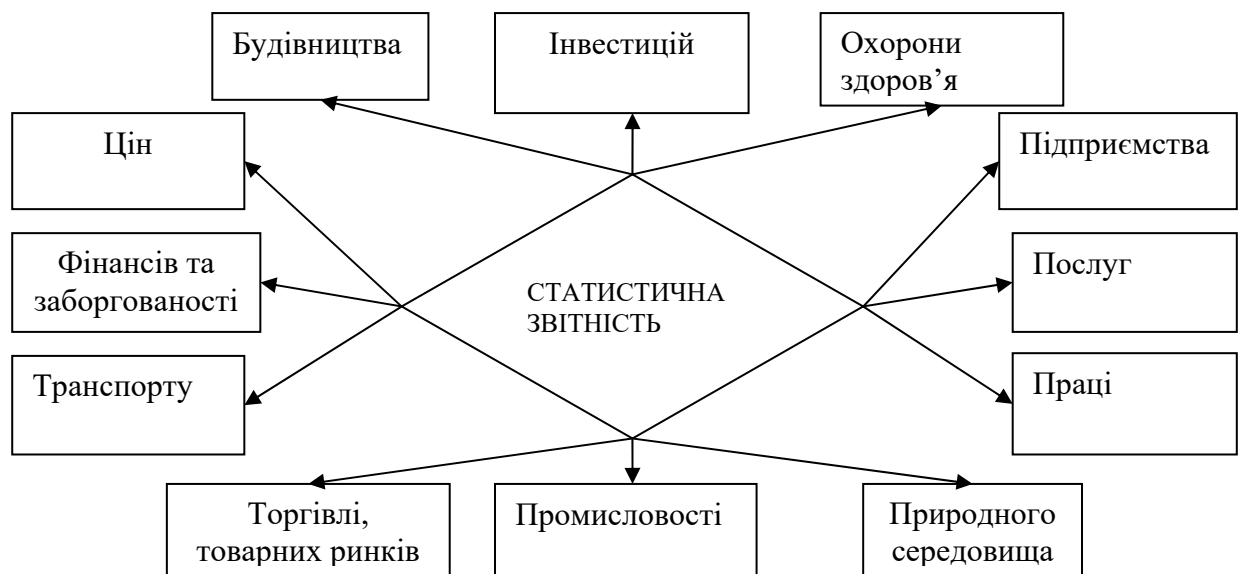

Рис. 1.5. Статистична звітність за об'єктами спостереження

Для забезпечення власних інформаційних потреб кожне підприємство може сформувати і затвердити додаткові, з огляду на специфіку діяльності, норми і принципи побудови фінансової звітності.

При складанні фінансової звітності необхідним є дотримання обов'язкових принципів (рис.1.6.) [1, с.153-157].

Кожен з наведених принципів має своє об'єктивне пояснення:

1) автономності підприємства – кожне підприємство це юридична особа,

що відокремлена від власників;

2) неперервності діяльності – активи і зобов'язання підприємства оцінюються з урахуванням, що його діяльність триватиме надалі;

3) періодичності – діяльність підприємства поділяється на певні періоди для формування фінансової звітності;

4) історичної (фактичної) собівартості – активи оцінюються, виходячи з витрат на їх виробництво та придбання;

5) нарахування та відповідності доходів і витрат – для визначення фінансового результату за звітний період потрібно порівняти доходи звітного періоду з витратами, які були здійснені для отримання цих доходів;

6) повного висвітлення – інформація у фінансовій звітності містить інформацію про фактичні та потенційні наслідки операцій і подій, що має вплив на рішення, основою яких вони є;

7) послідовності – підприємство постійно (із року в рік) застосовує обрану облікову політику;

8) обачності – підприємство застосовує методи оцінювання у бухгалтерському обліку, які запобігають заниженню оцінки зобов'язань та витрат і завищенню оцінки активів і доходів підприємства;

9) превалювання змісту над формою – операції мають обліковуватись відповідно до їх сутності, а не лише виходячи з юридичної форми;

10) єдиного грошового вимірника, що означає вимірювання та узагальнення всіх операцій підприємства в єдиній грошовій одиниці.

Звітність малих підприємств також повинна відповідати загальноприйнятим законодавчо встановленим принципам бухгалтерського обліку. Фінансову звітність підприємства подають з моменту реєстрації до ліквідації (навіть якщо ним не здійснюється жодних операцій). Обов'язок складання фінансової звітності передбачений ст. 11 Закону України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні”, а основні принципи та особливості її складання викладені в НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” [23, 53].

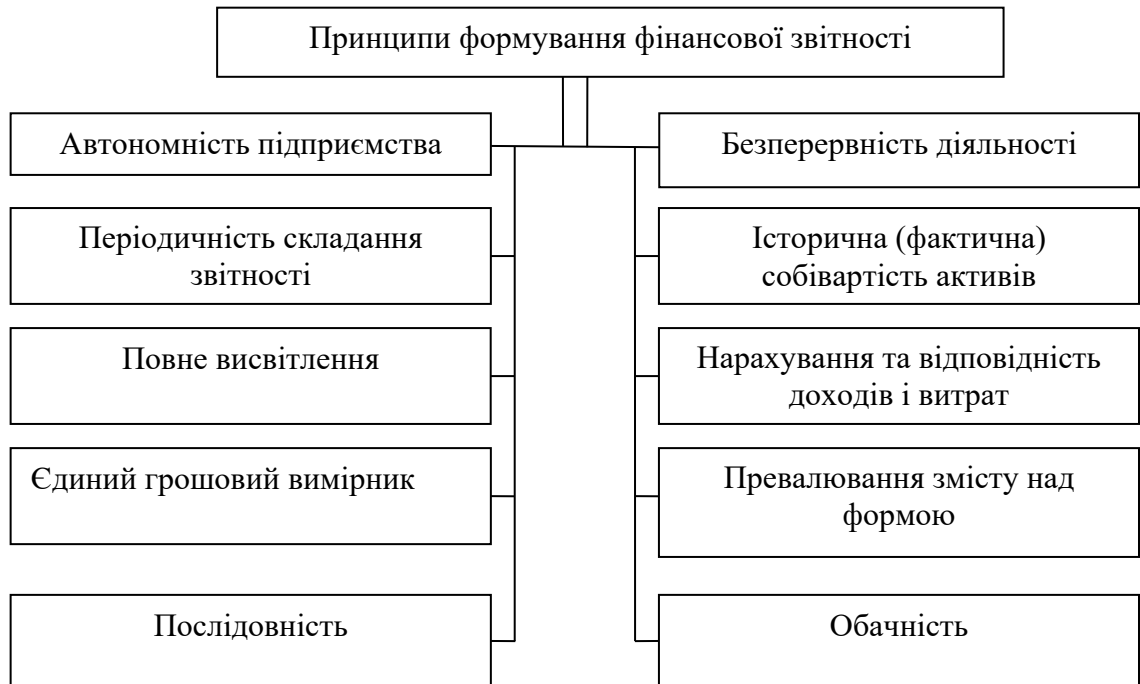

Рис.1.6. Принципи формування фінансової звітності

У податковій звітності наводиться інформація про доходи та витрати, фінансові результати, розрахунки величини податків, які підлягають сплаті у бюджет, а також надмірно сплачені суми, що підлягають відшкодуванню.

Спеціальна звітність відображає розрахунки і використання коштів фондів соціального страхування.

Внутрішньогосподарську (яку ще називають управлінська) звітність підприємство розробляє самостійно і вона містить, що необхідна для прийняття рішень на рівні структурних підрозділів.

Всі вищевизначені види звітності, які використовують грошовий вимірник, базуються на даних бухгалтерського обліку.

Внутрішню звітність складають на вимогу для передачі керівництву (рис. 1.7). Її інформаційні обсяги, показники, періодичність та форма подання визначаються внутрішніми нормативними документами, вони враховують оперативні, тактичні і стратегічні потреби підприємства.

Основні проблемами, з якими стикаються при формуванні управлінської звітності є:

- 1) конфіденційність інформації;
- 2) періодичність подання;
- 3) невідповідність форм звітності;
- 4) систематизація кроків подання даної звітності;
- 5) складання управлінської звітності лише працівниками бухгалтерії, які, у свою чергу, не завжди мають уявлення про технологічний (виробничий) чи інший господарський процес.

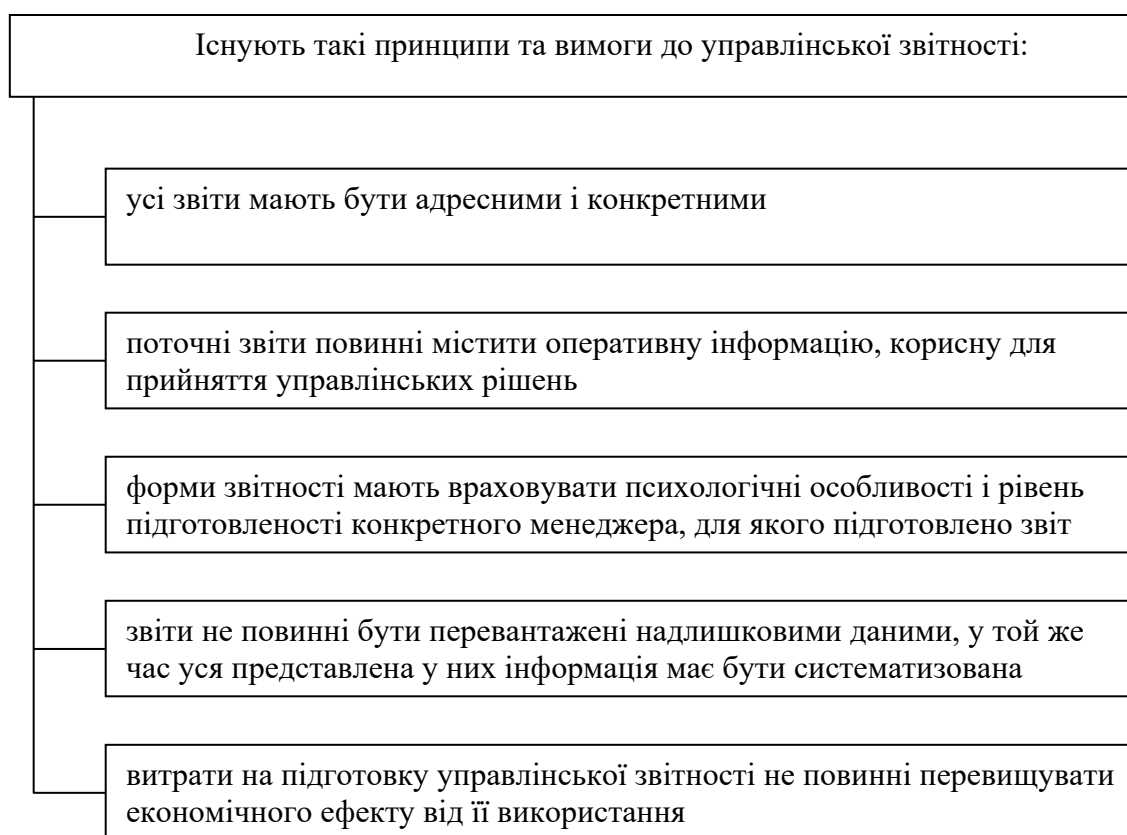

Рис. 1.7. Принципи та вимоги до управлінської звітності

Саме тому для організації управлінського обліку доцільно залучати і інших спеціалістів підприємства.

Отже, звітність суб'єктів малого підприємництва це важливе джерело інформації для управлінського персоналу і зовнішніх користувачів. Тому важливе значення має дотримання методики її формування, оскільки від цього залежить достовірність показників, які представлені у звітних формах.

1.3. Нормативно-правове забезпечення організації складання звітності малих підприємств

Нормативно-правове регулювання процесу складання звітності малими підприємствами це постійна об'єктивна необхідність.

Державне регламентування формування показників звітності полягає означає встановлення для усіх галузей економіки і підприємств єдиних показників та форм звітності, принципів складання та термінів подання. Це забезпечує узагальнення показників всіх підприємств у межах галузей економіки за загальним класифікатором.

Нормативно-правові документи з регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності відповідних рівнів представлені на рис. 1.7 у формі п'ятирівневої системи.

Нормативне забезпечення складання фінансової бухгалтерської звітності підприємствами в Україні визначене нормативними документами трьох рівнів:

- на законодавчому рівні – Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” [23];
- на нормативному рівні – П(С)БО, інші нормативно-правові акти відносно складання фінансової звітності, затверджені Міністерством фінансів України;
- на рекомендаційному рівні – методичні рекомендації із застосування П(С)БО, розроблені на основі П(С)БО відповідно до галузевих особливостей міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади в межах своєї компетенції.

Методологію заповнення фінансової звітності визначає Міністерство фінансів України. Воно затверджує нормативно-правові документи щодо процесу формування звітних даних.

Методологічна рада з бухгалтерського обліку сформована дорадчим органом при Міністерстві фінансів України із висококваліфікованих науковців,

спеціалістів, представників громадських організацій, бухгалтерів і аудиторів України. До її функцій належать:

- 1) організація роботи з розробки та розгляду проектів НП(с)БО, нормативно-правових актів щодо фінансової звітності;
- 2) удосконалення форм і методів бухгалтерського обліку в Україні;
- 3) методологічного забезпечення впровадження сучасної технології збору та обробки обліково-економічної інформації;
- 4) розробки рекомендацій щодо вдосконалення системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації бухгалтерів.

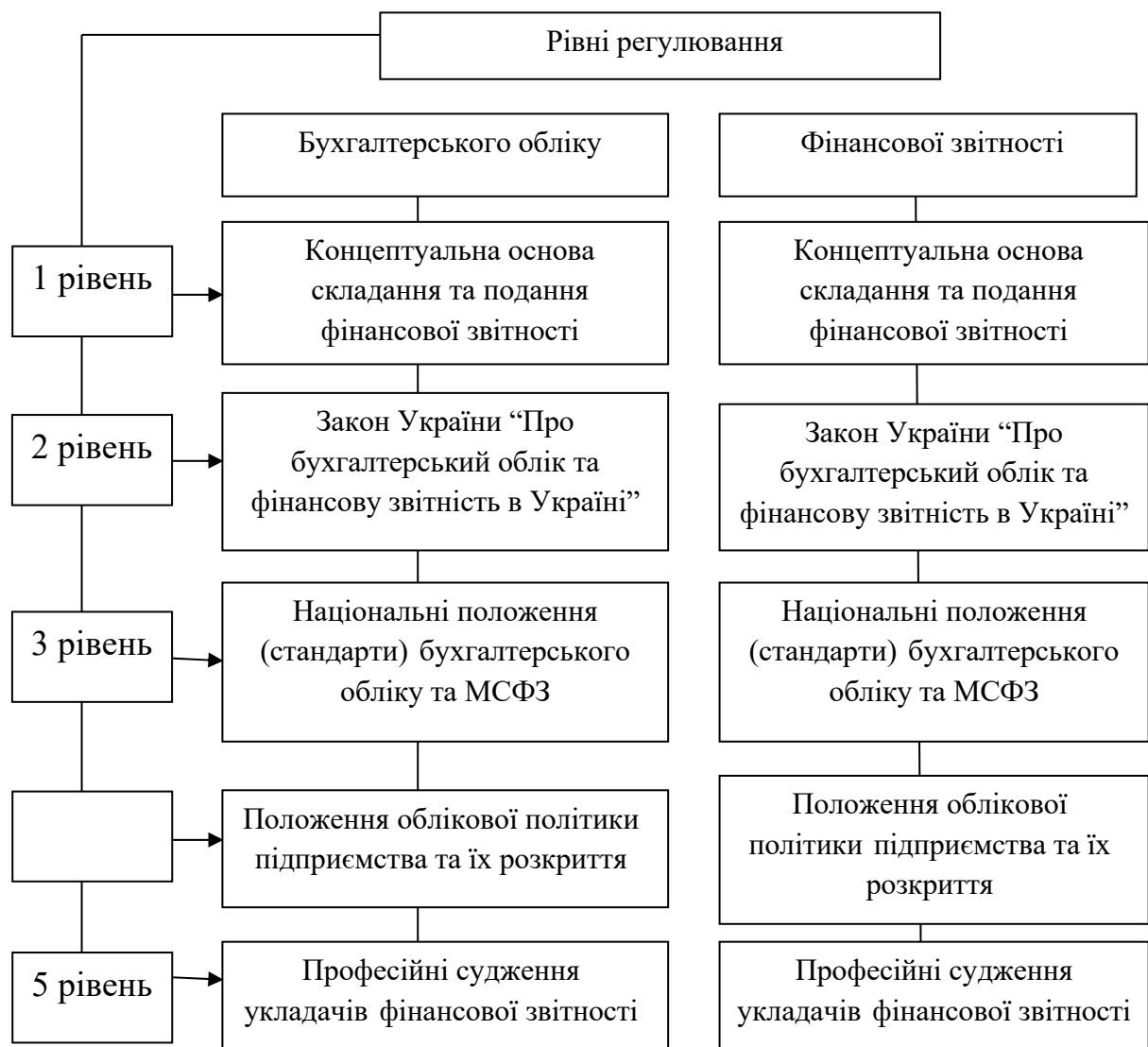

Рис. 1.7. Рівні та нормативно-правові документи з регулювання фінансової звітності

Міністерствами у галузях, у межах їхньої компетенції, на основі

національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку розробляють галузеві методичні рекомендації щодо їх застосування.

Основні нормативно-правові документи, якими керується бухгалтер при формуванні фінансової звітності можна відобразити та дослідити у ієрархічній послідовності.

Відповідно до ст. 6 Закону “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні” державне регулює складання фінансової звітності і передбачає:

- створення єдиних, обов'язкових для всіх підприємств, правил складання фінансової звітності, які гарантують і захищають інтереси її користувачів;

- удосконалення обліку та фінансової звітності.

Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” надає право підприємству самостійно:

- формувати облікову політику підприємства;
- обирати форму бухгалтерського обліку;
- розробляти систему і форми внутрішньогосподарського (управлінського) обліку, звітності і контролю господарських операцій, визначати права працівників на підписання бухгалтерських документів;

- затверджувати правила документообороту і технологію обробки облікової інформації, додаткову систему рахунків і реєстрів аналітичного обліку;

- виділяти на окремий баланс філії, представництва, відділення та інші відокремлені структурні підрозділи, які зобов'язані вести бухгалтерський облік витрат [9].

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” містить:

- загальні положення, у яких передбачено сферу його застосування;
- терміни складання і подання звітності;
- мету і порядок подання звітності;

- склад та елементи звітності;
- якісні характеристики та принципи підготовки звітної інформації;
- порядок розкриття інформації у фінансовій звітності [23].

У додатках до Положення наводяться форми фінансової і консолідованої фінансової звітності. Важливим трансформаційним етапом у обліку до вимог міжнародних положень є відсутність жорсткої уніфікації структури звітності. Сьогодні суб'єкти можуть не наводити статті, якщо по них відсутня інформація. А також мають право додавати статті із збереженням їх назви і коду рядка з переліку додаткових.

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 “Спрощена фінансова звітність” визначає правові принципи складання фінансової звітності суб'єктами малого підприємництва [54].

Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку подання фінансової звітності” визначає правові принципи щодо порядку подання фінансової звітності [75]. Ця Постанова дотримується всіма юридичними особами незалежно від організаційно-правової форми господарювання і форми власності тощо.

План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій визначає рахунки, які застосовуються для групування на них фактів фінансово-господарської діяльності (кореспонденції рахунків) у бухгалтерському обліку [52].

Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій визначає порядок застосування рахунків бухгалтерського обліку через метод подвійного запису [25].

Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 “Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах” [71] регулює виправлення помилок попередніх періодів та умови їх повторного відображення у формі порівняльної інформації у фінансовій звітності.

Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань регулює порядок

проведення інвентаризації активів і зобов'язань та оформлення її результатів, яка обов'язково повинна проводитись перед складанням річної фінансової звітності [74]. Її метою є досягнення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємства.

Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності [36] регулюють методику формування даних за статтями форм фінансової звітності.

Методичні рекомендації з перевірки порівнянності показників фінансової звітності [35] взаємозв'язок між формами фінансової звітності у розрізі окремих ідентичних показників.

Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, що застосовуються для формування звітності фінансової мають частіше рекомендаційний характер і можуть використовуватись універсально. Однак за умови не порушення національних стандартів обліку.

Усі підприємства повинні складати та подавати статистичну інформацію у формі звітності відповідно до основного нормативного документу Закону України “Про державну статистику” [24]. Сьогодні існують різноманітні форми статистичної звітності, щодо формування даних по кожній із них розроблені відповідні Інструкції, залежно від галузей економіки, видів діяльності, регіонального розміщення та форм господарювання.

Податкова звітність суб'єктів господарювання визначається відповідними нормативними документами, основним серед яких є Податковий Кодекс України [70]. Також розроблено та законодавчо визначено Порядки заповнення кожної із форм податкових декларацій – з податку на додану вартість, з податку на прибуток підприємства, податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, декларації акцизного податку тощо.

Методика формування внутрішньої звітності на підприємствах регулюється розробленими самостійно внутрішніми наказами та розпорядженнями керівництва найвищого рівня управління. Відповідальність за формування та подання такої звітності несуть апарат бухгалтерії або

фінансовий відділ підприємства.

З метою ефективного господарювання у ринкових умовах необхідно для прийняття учасниками рішень правдивої та об'єктивної інформації про майно, грошовий та фінансовий стан, результати діяльності тощо. Всі ці дані формує система обліку, яка базується на нормативних документах щодо регулювання процесу складання та подання звітності.

РОЗДІЛ II.

Особливості організації, методики складання та аудиту звітності малих підприємств ТОВ “Кварцсоліт”

2.1. Організація складання звітності малих підприємств

Методологічні засади складання господарюючими суб'єктами, незалежно від величини їх діяльності та приналежності чи неприналежності до малих підприємств формулює Методологічна рада з бухгалтерського обліку, що функціонує при Міністерстві фінансів України. До цього процесу також залучені і інші органи державної влади.

Законодавчо зазначено, що фінансову звітність повинні складати підприємства та юридичні особи, незалежно від їх організаційно-правових форм і форми власності. Інформація у звітних показниках повинна базуватись на ознаках дохідливості, достовірності, доречності, зі ставності про фінансові можливості, результати діяльності, грошовий обіг та зміни у структурі власного капіталу підприємства.

Доречність інформації впливає на прийняття рішень користувачами та залежить від своєчасності її подання. Найбільшим показником корисності для користувачів звітності характеризується лише достовірна інформація, яку можна забезпечити відсутністю суттєвих помилок та суб'єктивних оцінок. Ступінь достовірності показників фінансової звітності можна оцінити при проведенні аудиту [5, с. 13].

Для загальної проінформованості користувачів звітність повинна містити такі якісні дані:

- назву підприємства;
- дату, на яку сформована звітність та який звітний період охоплює;
- валюту, у якій відображені показниками та одиницю виміру;
- усі показники (статті) за звітний період, а також за попередній;
- дані про облікову політику підприємства та інформацію про її зміни;

- аналітичну інформацію щодо статей фінансових звітів;
- обмеження щодо володіння активами;
- у разі виявлення помилок їх вираження та коригувальні дії;
- переоцінку статей фінансових звітів;
- іншу інформацію, що передбачено відповідними нормативно-правовими документами [59].

Звітність обов'язково складається державною українською мовою, у національній валюті – гривні. Її показники формуються в тисячах гривень з одним десятинним знаком. Основні вимоги, яким повинна відповідати звітність, наведені на рис. 2.1. [13, с. 269].

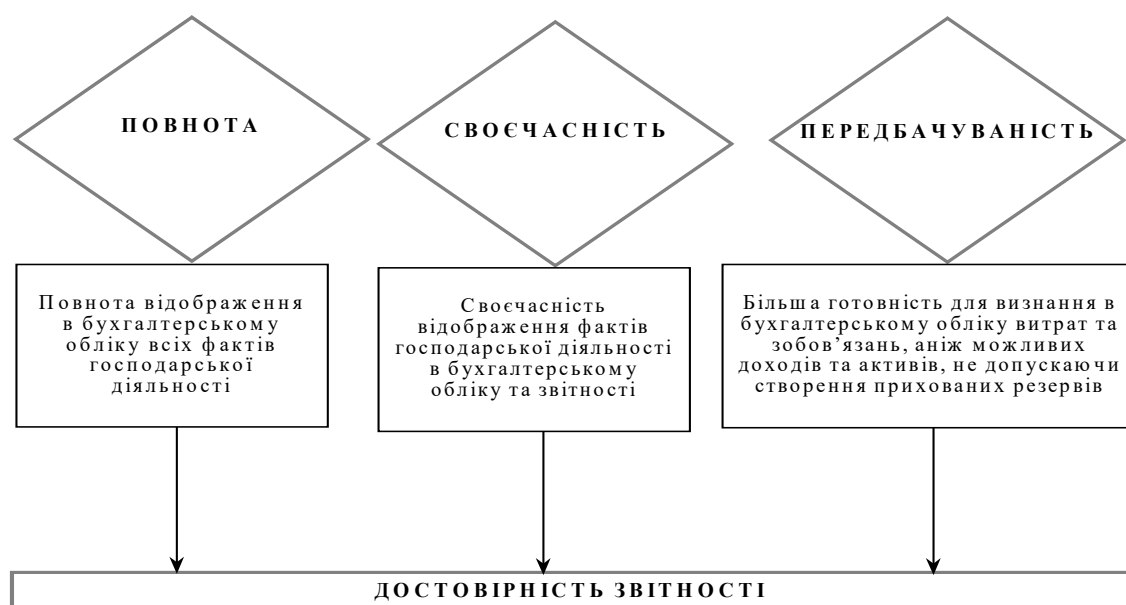

Рис. 2.1. Вимоги для фінансової звітності.

До інших вимог звітності також виділяють: державна регламентація, єдність методики заповнення, достовірність, простота, зрозумілість, доречність, раціональність, своєчасність складання, обов'язковість подання, загальна доступність, порівнянність звітних показників за різні періоди, економічність і дійовість.

За НП(С)БО інформація попередніх звітних періодів має розкриватись у фінансовій звітності описовим і цифровим форматом, якщо вона необхідна для її розуміння за поточний період.

Звітність, яка складається за рік, включає дві основні форми:

- 1) баланс;
- 2) звіт про фінансові результати;

Суб'єкти малого підприємництва звітність теж формується у складі двох вищезазначених форм, але у їх скороченому вигляді.

Фінансову звітність малого підприємства (1-м та 2-м) складають малі підприємства та представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності. Щодо порядку її подання, законодавчо визначено, що квартальну фінансову звітність подають усі підприємства, у тому числі малі підприємства, за винятком окремих із них, перелік яких передбачено НП(с)БО 25.

Під час підготовки до складання та подання фінансової звітності підприємство повинно дотримуватись вимог нормативних документів, які визначають суб'єктів подання звітності, звітний період, склад і терміни подання. За процес складання та надання фінансової звітності відповідає керівництво [19, с. 78].

Процес складання фінансової звітності можна поділити на декілька етапів, які кожне підприємство може конкретизувати через власні обмеження у часі (рис. 2.2) [1, с.153-157].

Першим етапом організації складання фінансової звітності є звірка аналітичних і синтетичних рахунків. Адже між ними існує взаємозв'язок, який полягає в їх відкритті на підставі однакових документів, відображенні одних і тих самих господарських операцій за різною деталізацією: на синтетичних рахунках сума є загальна, на аналітичних до нього часткові суми. При дебетуванні/кредитуванні синтетичного рахунку одночасно дебетують/кредитують відповідні до нього аналітичні рахунки, що забезпечує рівність оборотів і залишків по цих рахунках. При відсутності даної рівності у бухгалтерських записах є помилки, які необхідно знайти і виправити, адже буде порушена вимога достовірності показників фінансової звітності.

Наступним етапом підготовки звітності малих підприємств є визначення залишків на рахунках активів і зобов'язань на основі інформації оборотно-

сальдової відомості та Головної книги. Між залишками на відповідних рахунках та підведеним підсумкам у головній книзі існує рівність. Можна також провести взаємозвірку документів, що дасть можливість підтвердити правильність проведення операцій.

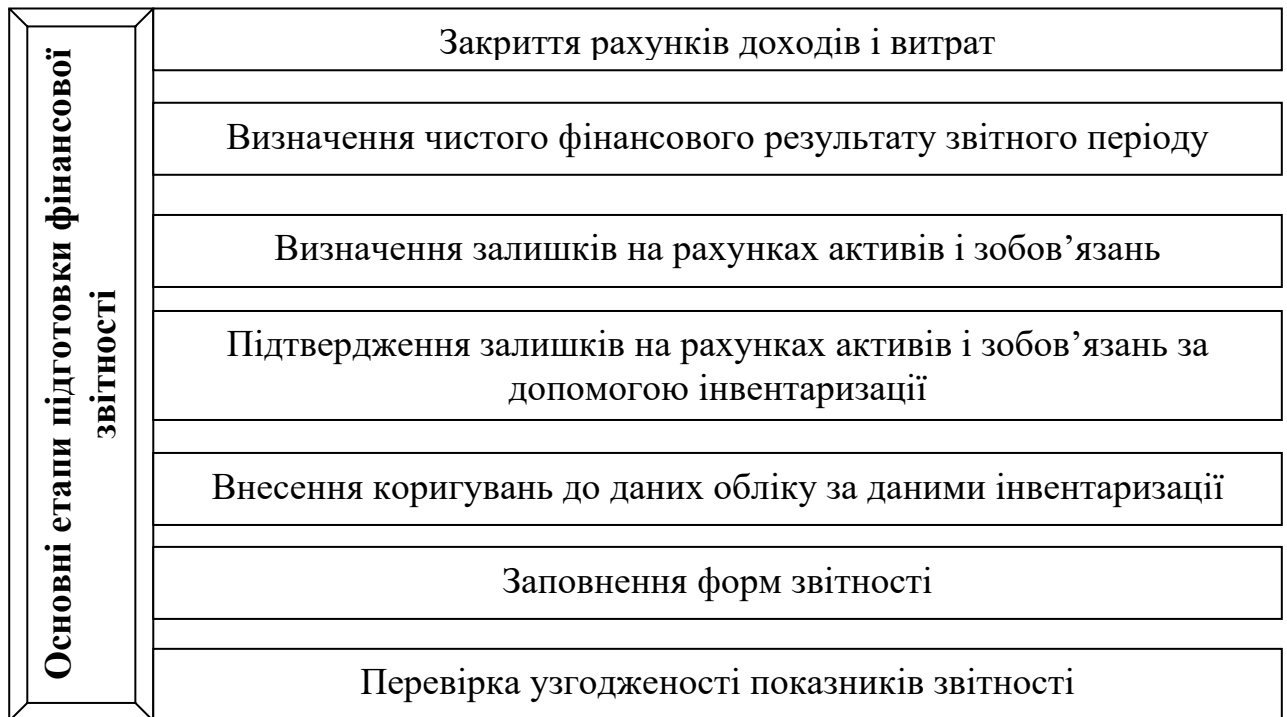

Рис. 2.2. Основні етапи підготовки фінансової звітності малого підприємства.

Малі підприємства систематизують усі господарські операції у відповідних, законодавчо визначених, журналах, у розрізі обліку активів; капіталу і зобов'язань; доходів; витрат. Журнали 1-мс і 2-мс використовуються для складання Балансу, дані Журналів 3-мс і 4-мс призначені для формування Звіту про фінансові результати. За необхідності також для обліку господарських операцій застосовуються відомості: обліку необоротних активів; нарахування амортизації; розрахунків з постачальниками, іншими кредиторами та бюджетом; розрахунків з працівниками; витрат на ремонт та поліпшення основних засобів..

Малі підприємства також мають право використовувати виготовлені самостійно додаткові регістри, підсумки яких переносять до Журналів.

Важливим проміжним етапом процесу складання фінансової звітності

малого підприємства є проведення інвентаризації, обов'язковість проведення якої визначена законодавчо. Адже вона виконує певні завдання (рис. 2.3) [27, с. 177].

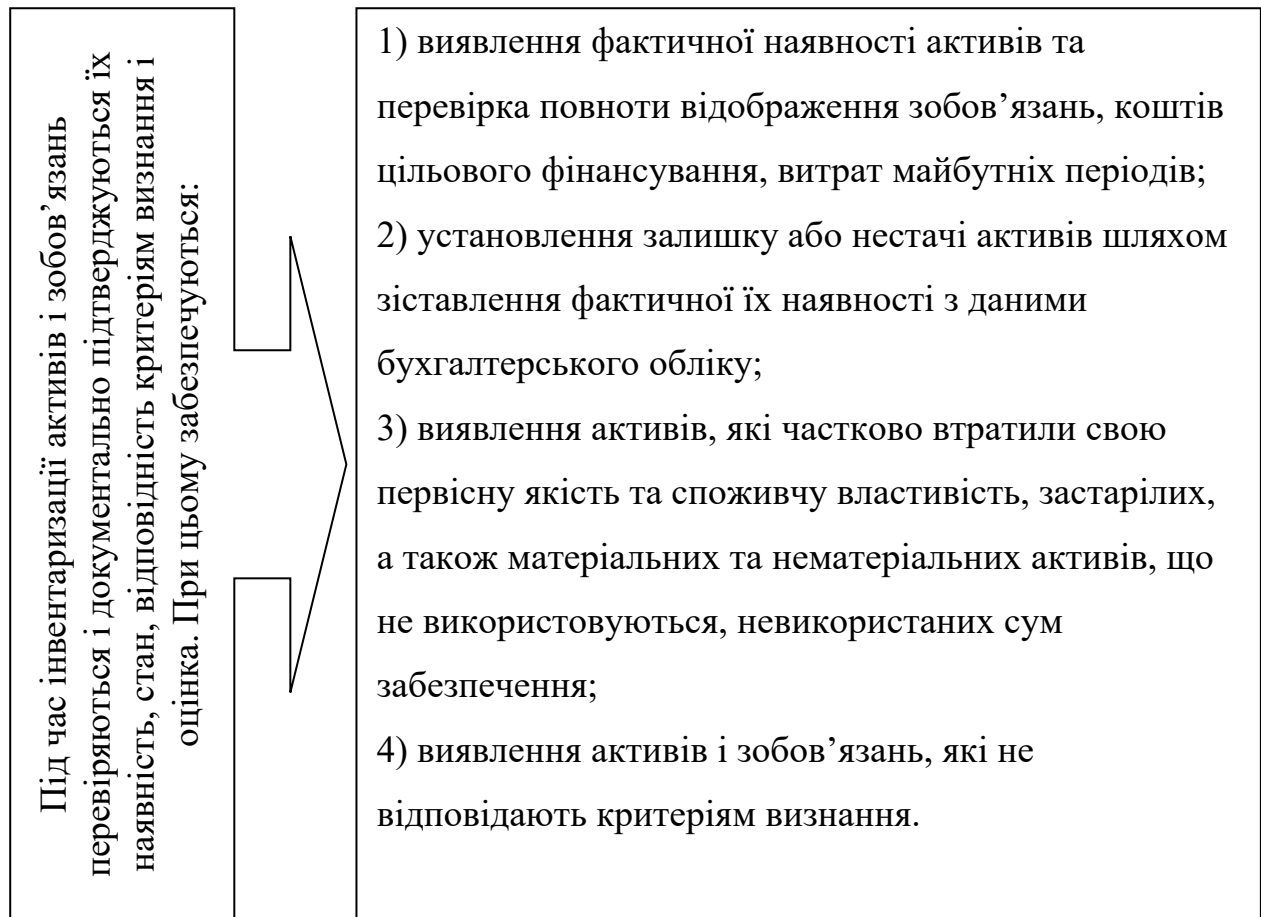

Рис. 2.3. Завдання інвентаризації як одного із важливих етапів складання фінансової звітності.

Після проведення інвентаризації потрібно відкоригувати дані обліку і почати процес заповнення форм звітності.

З метою досягнення ознаки достовірності інформація, що подана у різних формах звітності, наступним етапом потрібно провести перевірку узгодженості показників. Це забезпечує користувачів звітності адекватними даними, а також нівелює ризики нарахування державних штрафних санкцій від держаних органів, через отримання у звітах спотворених даних.

Якщо під час перевірки бухгалтерської звітності виявлено помилки, що були допущені під час складання звітів, то вони виправляються записами за 31

грудня звітнього року. Цей етап є завершенням процесу складання річної фінансової звітності.

Кожна складена форма фінансової звітності затверджується підписами керівника і головний бухгалтер. У річних формах фінансової звітності малі підприємства повинні наводити показники за попередній рік.

Фінансова звітність подається власникам або органам, до сфери управління яких належить підприємство, трудовим колективам (на їх вимогу) та органам фінансової статистики. Малі підприємства подають її до органів статистики не пізніше 25-го числа місяця, що настає за звітним кварталом. Якщо мале підприємство є платником податку на прибуток, яким встановлено квартальний звітний період, фінансову звітність також зобов'язані подавати як додаток до податкової декларації. Якщо при складанні фінансової звітності мале підприємство застосовує МСФЗ для МСП (для малих та середніх підприємств), вони зобов'язані подавати її в повному складі відповідно до НП(с)БО 1.

Якщо за результатами діяльності підприємство перестає відповідати критеріям приналежності до суб'єктів малого бізнесу, то воно зобов'язане скласти фінансову звітність в повному обсязі усіх п'яти її форм.

Інформаційна значимість фінансової звітності полягає у наданні інформації користувачам щодо оцінки якості управління, аналізу можливостей суб'єкта своєчасно виконувати свої зобов'язання, питань регулювання діяльності тощо.

На досліджуваному підприємстві фінансова звітність складається і заповнюється у визначеній Міністерством фінансів України формі для суб'єкта малого підприємництва та подається до державних органів у законодавчо визначені терміни.

2.2. Методика формування звітності малих підприємств ТОВ “Кварцсоліт”

Підставою для складання фінансової звітності є облікові дані оперативного, бухгалтерського та статистичного характеру. Формування показників звітності малих підприємств є завершальний етапом облікового процесу, то до початку їх складання проводиться об’ємна підготовча робота.

Для малих підприємств визначено два види:

1. Фінансовий звіт суб’єкта малого підприємництва, який представлений у двох формах Баланс (ф. №1-м) і Звіт про фінансові результати (ф. №2-м);
2. Спрощеного фінансового звіту суб’єкта малого підприємництва у складі Балансу (ф. №1-мс) і Звіту про фінансові результати (ф. №2-мс).

Відмінність між Балансом ф. №1-м і Балансу ф. № 1 полягає у скороченні окремих рядків, що пов’язано із застосуванням суб’єктами малого підприємства Спрощеного Плану рахунків (Додаток Б). Відповідно він містить менше реквізитів через узагальнення у них даних, але одночасному збереженні кодів рядків.

На відміну від Звіту про фінансові результати ф. № 2 будова Звіту про фінансові результати за спрощеною формою ф. № 2-м включає лише один розділ. Два розділи є об’єднаними і по новому формуються показники доходів і витрат. Ієрархічно спочатку відображена інформація про доходи від реалізації товарів (робіт, послуг), тоді про інші доходи і в підсумку визначається загальна сума чистих доходів за звітний період. Окреме відображення є інформації про витрати і коригування суми чистого прибутку (збитку) на збільшення (зменшення) залишків незавершеного виробництва і готової продукції.

Для полегшення обліку малі підприємства самостійно визначають, який План рахунків використовувати у обліку – загальний чи спрощений [82, с. 164].

Спрощений План рахунків бухгалтерського обліку (Додаток Б) сформований із рахунків, які об’єднують декілька рахунків загального Плану рахунків.

Однак, незважаючи на два можливі у застосуванні Плани рахунків, принципи і правила оформлення та заповнення балансу незмінні. Записи на рахунках спрощеного Плану і на позабалансових регулюються Інструкцією про його застосування.

Методика формування показників малого ТОВ “Кварцсолют” передбачає особливості формування даних за кожною із статей Балансу (Додаток В).

У статті “Незавершені капітальні інвестиції” відображається сума незавершеного будівництва, в тому числі обладнання для монтажу, капітальні інвестиції для потреб самого ТОВ “Кварцсолют”, а також авансові платежі для фінансування цих інвестицій. Бухгалтерський облік несе цю інформацію на рахунку 15 “Капітальні інвестиції”. Стаття “Основні засоби”, яка на даний момент і балансі підприємства відсутня, відображає балансову суму власних об’єктів, отриманих на умовах фінансового лізингу об’єктів та орендованих державних майнових комплексів, що є в складі основних засобів, а також суму інших необоротних активів, нематеріальних активів. Первісна вартість таких активів відображається на рахунках 10,11,12, а знос – на рахунку 13. В балансі відображають первісну вартість активів і знос, але у валюту балансу сумують тільки балансову вартість активів, яка є різницею між первісною вартістю і зносом.

У статті “Довгострокові фінансові інвестиції” спрощеної форми відображають фінансові інвестиції терміном більше одного року, в обліку це рахунок 14 “Довгострокові фінансові інвестиції”. Ця стаття, а також стаття “Інші необоротні активи” в балансі ТОВ “Кварцсолют” також відсутня.

У статті “Запаси” відображається первісна або чиста вартість реалізації запасів, зокрема для ТОВ “Кварцсолют” це тверде, рідке, газоподібне паливо та подібні продукти. В бухгалтерському обліку ці суми відображаються на рахунку 20 “Виробничі запаси”.

Стаття “Готова продукція” у спрощеному балансі показує собівартість готової продукції, що на момент реалізації обліковується на складі, для ТОВ “Кварцсолют” це покупна вартість товарів, що призначені для продажу.

Оскільки в спрощеному плані рахунків (Додаток Б) 28 рахунок відсутній, то це все відображається на рахунку 26 “Готова продукція”.

Стаття “Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги” – відображає дебіторську заборгованість на ТОВ “Кварцсолют”, як різницю між первісною вартістю та сумою резерву сумнівних боргів. В спрощеному плані рахунків для цього передбачено рахунок 37 “Розрахунки з різними дебіторами” [87, с. 123].

Стаття “Інша поточна дебіторська заборгованість” відображає всі інші види дебіторської заборгованості. Ця стаття в ТОВ “Кварцсолют” відсутня. В спрощеному плані рахунків – це рахунок 37 “Розрахунки з різними дебіторами”, або 66 “Розрахунки з оплати праці” та ін.

Для малих підприємств всі види дебіторської заборгованості відображають на єдиному рахунку 37, з цією метою в аналітичному обліку рахунок 37 ділять на субрахунки – розрахунки з підзвітними особами, резерв сумнівних боргів, первісна вартість дебіторської заборгованості та ін. Іншою статтею відображають дебіторську заборгованість фінансових, казначейських, податкових органів, в тому числі переоплати по податках та зборах. Для цього в спрощеному плані передбачено рахунок 64 “Розрахунки з бюджетом” [87, с. 122].

Стаття “Поточні фінансові інвестиції” термін яких до 1 року, тобто такі інвестиції можуть бути реалізовані в будь-який момент, в спрощеному обліку аналогічний рахунок 35 “Поточні фінансові інвестиції”.

В спрощеному балансі стаття “Грошові кошти та їх еквіваленти” це грошові в касі, на поточному рахунку, гроші в дорозі та інші. В плані для таких підприємств передбачено рахунок 30 “Готівка”, 31 “Рахунки в банках”. Також відокремлено пвідображають гроші в національній та іноземній валюті.

Стаття “Інші оборотні активи” відображається все, що не потрапило в інші статті II розділу оборотні активи – грошові документи, податковий кредит, використання резервів [87, с. 125]. Ця стаття в балансі ТОВ “Кварцсолют” відсутня.

Стаття “Витрати майбутніх періодів” – тут відображаються витрати, що мали місце впродовж поточного періоду, але належать до майбутніх звітних періодів. Це може бути переплата на періодичні видання, витрати на впровадження нової продукції, орендна плата наперед. Для цього передбачено у спрощеному плані рахунок 39 “Витрати майбутніх періодів”. Ця стаття також у балансі ТОВ “Кварцсолют” відсутня.

Стаття І розділу пасиву балансу “Зареєстрований (пайовий капітал)” відображає зафіксовану в установчих документах загальну вартість активів, що є внеском власника або власників. Суб’єкти господарювання, для яких не передбачено фіксованої суми статутного капіталу, відображають в цій статті вартість фактичного внеску власників до статутного фонду.

В спрощеному бухгалтерському обліку всі операції акумулюють на зведеному рахунку 40 “Власний капітал” із застосуванням субрахунків:

- “Додатковий капітал” де відображають пайовий капітал членів союзів, товариств та інших організацій, суми дооцінки необоротних активів, внески засновників підприємства понад статутний капітал;
- “Резервний капітал” де відображається перерозподіл нерозподіленого прибутку відповідно до статуту підприємства;
- “Неоплачений капітал” відображає операції, як ще неоплачений капітал, капітал, який вибув, тобто частку, яку викуплено у своїх власників .

Стаття “Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)” відображає прибуток або збиток, який отриманий підприємством за час свого існування на звітну дату. У спрощеному плані передбачено рахунок 44. Для ТОВ “Кварцсолют” за період його існування, цей показник – прибуток.

Стаття “Довгострокові зобов’язання” відображає усі види позик, кредитів, що отримані на термін більше 1 року. У ТОВ “Кварцсолют” такі позики не мають місця. В спрощеному плані рахунків це рахунок 55 “Інші довгострокові зобов’язання”.

Далі в спрощеному балансі наводяться статті поточних зобов’язань, строк яких до 1 року. До них відносять:

- короткострокові кредити банку, поточну заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями, кредиторську заборгованість за товари, роботи, послуги (рахунок 68 “Розрахунки за іншими операціями”);
- розрахунки з бюджетом, з страхування (рахунок 64);
- розрахунки з оплати праці (рахунок 66).

Методика заповнення таких статей співпадає з вимогами НП(с)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” [53].

Стаття “Інші поточні зобов'язання” відображає заборгованість підприємства, зокрема у ТОВ “Кварцсолют”, робітникам з оплати праці, за отримані аванси. А також суми заборгованості замовникам по будівельним контрактам, заборгованість перед власниками по дивідендам, заборгованість зв'язаним сторонам.

Стаття “Доходи майбутніх періодів” відображає доходи, отримані на впродовж поточного та попереднього періодів, що можна віднести до майбутніх звітних періодів. Для цього в спрощеному плані передбачено одноіменний рахунок 69 “Доходи майбутніх періодів” [87, с. 122].

Отже, спрощений баланс для малих підприємств суттєво не відрізняється від загального бухгалтерського балансу. Методика заповнення обох балансів однакова. Різниця лише в кількості статей – в балансі суб'єктів малого підприємництва їх набагато менше.

Форма №2-м “Звіт про фінансові результати” представляє таблицю, де операційні витрати відображені в розрізі елементів. Це означає, що ті, малі підприємства, які застосовують Спрощений План Рахунків, зобов'язані вести облік витрат з використанням класу 9 (рахунки 8 класу, а саме 84 і 85, з Спрощеного плану вилучено), і тому, такі підприємства, мають відображати доходи і витрати використовуючи 7, 9 класи рахунків.

Формування доходів у малих підприємств регламентується П(С)БО 15 “Дохід”. У спрощеному звіті Форма №2-м передбачено ряд статей:

- “Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)” – це весь дохід від основної діяльності, за мінусом ПДВ, якщо підприємство є

платником ПДВ [27, с. 177];

- “Інші операційні доходи” – це доходи від операційної оренди, операційної курсової різниці, повернення раніше списаних активів, отримані штрафи, пені, дохід від реалізації оборотних активів (крім фінансових інвестицій), дохід від списання кредиторської заборгованості, та інші операційні доходи;

- “Інші доходи” – сюди відносять: доходи від участі в капіталі, дивіденди, відсотки отримані, дохід від неопераційних курсових різниць, доходи від реалізації фінансових інвестицій, необоротних активів та майнових комплексів, дохід від безоплатно отриманих активів, інші доходи від загальної діяльності.

Заповненні рядків “Витрати” Форма №2-м “Звіт про фінансові результати” регламентується П(С)БО № 16 “Витрати”.

Підбиття підсумків, виведення кінцевого сальдо рахунків та правильного фінансового результату багато в чому залежить від організації бухгалтерської роботи із застосуванням відповідного ліцензованого програмного забезпечення.

ТОВ “Кварцсолют” відповідно до суми свого річного доходу і кількості працюючих належить до суб’єктів малого підприємництва, які застосовують в обліку спрощений План рахунків, з використанням 9 класу рахунків для обліку витрат.

Отже з вище описаного можна зробити висновок, що складання фінансової звітності є останнім етапом бухгалтерського обліку, де фіксуються фінансові результати діяльності суб’єктів малого підприємництва за звітний період. Звітність є важливою інформаційною складовою фінансового аналізу, планування та прогнозування господарської діяльності малих підприємств. Вивчивши її показники можна зробити висновки про діяльність підприємства в минулих періодах, окреслити перспективи розвитку та заходи, спрямовані на підвищення ефективності його майбутньої діяльності, а також дати оцінку ефективності фінансово-господарської діяльності в цілому, проаналізувати напрями управління власним капіталом та прибутком.

2.3. Особливості проведення аудиту звітності малих підприємств

Ефективний процес управління малими підприємствами передбачає наявність достовірної та безперервної інформації, яку можуть забезпечити такі функції управління, як планування, мотивація, аналіз та контроль. Однак дана інформація повинна мати також об'єктивну оцінку та перевірене підтвердження, що забезпечується проведенням аудиторської перевірки.

Аудиту звітності великих і малих підприємства дає змогу оцінити правильність підведених підсумків, виявити відхилення та взаємозвірити показники.

На законодавчому рівні поняття аудиту трактується як перевірка первинних документів, обліку, звітності та іншої інформації щодо фінансово-господарської діяльності підприємства для встановлення їх достовірності, повноти і відповідності законодавчим нормативам [5, с. 13].

Аудиторська перевірка звітності передбачає оцінку облікової та інших видів економічної інформації через встановлення зв'язків між показниками.

Аудит фінансової звітності поділяють на:

- зовнішній, який здійснюють незалежні особи чи компетентні організації на договірних умовах;
- внутрішній аудит, який проводять посадові особи господарюючого суб'єкта або структурні підрозділи чи відділи з аналізу та аудиту.

Аудитори, які проводять зовнішній аудит, повинні мати ліцензії та сертифікати ведення такого виду. Керівник підприємства, який часто у суб'єктів малого підприємства є власником, самостійно вирішує доцільність необхідність та фінансові можливості підприємства щодо проведення зовнішньої аудиторської перевірки.

Суб'єкти малого підприємництва частіше всього мають обмежений асортимент продукції, і проводять власну діяльність на одному або обмеженій кількості об'єктів. Це пришвидшує роботу аудитора у питання розуміння та

вникання у специфіку діяльності підприємства. Швидше вивчити методику її відображення в первинних, зведених і звітних документах, порівняно із обсягами облікових даних великого підприємства. Нескладним є такою процес застосування аудиторських процедур. Зокрема, при здійсненні аналізу можуть використовуватись ефективні моделі прогнозування. Аналітичні процедури допомагають отримати прийнятні докази, що часто скорочує необхідність здійснення інших процедур перевірки по суті. Багато малих підприємств мають малу сукупність даних, яку легко перевірити та проаналізувати.

Також суб'єктам малого бізнесу приходить вести бухгалтерський облік в необхідному обсязі з метою дотримання вимог законодавства і регулюючих органів, а також для задоволення потреб самих підприємств, в тому числі пов'язаних з підготовкою фінансової звітності і її аудитом. Тому систему бухгалтерського обліку слід організовувати таким чином, щоб вона забезпечувала впевненість в тому, що:

- а) всі операції та інші дані бухгалтерського обліку, які слід було б відобразити, дійсно були відображені в обліку;
- б) активи і зобов'язання, відображені в системі бухгалтерського обліку, дійсно існують і відображені за відповідною вартістю;
- в) факти шахрайства і помилки при обробці даних бухгалтерського обліку будуть виявлені.

Аудит звітності підприємства незалежно від його обсягів діяльності та організаційно-правової форми проводиться у декілька етапів.

Початковий етап передбачає укладання договору на проведення аудиту та обговорення деталей перевірки. У процесі попереднього планування доцільно вивчити систему бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю суб'єкта. У разі виявлення недоліків цих систем, які зумовлені особливостями малих економічних суб'єктів, отримання необхідних аудиторських доказів, що потрібні для підготовки повного аудиторського висновку, не представляється можливим, аудитору варто відмовитися співпраці із цим підприємством. Якщо такі обставини виявились у процесі аудиторської перевірки, доцільно

припинити аудит, або за його результатами підготувати аудиторський висновок, що є відмінним від безумовно позитивного.

Перед початком аудиту суб'єкта малого підприємництва вагомим фактором, що впливає на подальшу аудиторську перевірку, є погодження в договорі або листі-зобов'язанні умови проведення аудиту, прав та обов'язків аудиторів та клієнта.

У процесі аудиту рекомендується оцінити надійність засобів внутрішнього контролю “низькою”, якщо явних доказів протилежного немає. Аудиторам при перевірці звітності малих підприємств, доцільно дотримуватись основного способу збору аудиторських доказів – використовувати аудиторські процедури по суті.

При оцінці внутрішньогосподарського ризику і ризиків засобів контролю аудитор визначає допустимий ризик не виявлення, який для суб'єктів малого підприємництва повинен бути нижчим, ніж для середніх та великих суб'єктів.

На малих підприємствах додатковий ризик засобів контролю виникає при використанні систем комп'ютерної обробки даних. Якщо такий суб'єкт застосовує одиничний комп'ютер зі спрощеної програмою обліку, то бухгалтер чи обмежене число працівників з обліку мають можливість вводити неузгоджені облікові дані, довільно змінювати програмну оболонку і бази даних, вносити в систему операції пізніше після їх терміновості, проводити операції, що не мають відповідного схвалення або затвердження в установленому порядку.

Для досягнення цілей аудиту звітності малих підприємств необхідним є застосування конкретних методик перевірки достовірності її показників. Оскільки суб'єкти малого бізнесу мають специфічні характеристики, то їх аудитор обов'язково повинен враховувати аудиторській перевірці та оцінці зовнішнього середовища суб'єкта господарювання.

До таких характеристик належать:

1) двозначне та суперечливе іноді трактування нормативно-правової бази, яка регулює діяльність та облік і звітність малих підприємств;

2) відсутність єдиної методологічної основи щодо організації та ведення бухгалтерського обліку всіма малими підприємствами;

3) невідповідність на підприємствах малого бізнесу даних бухгалтерського та податкового обліків;

4) відсутність чіткого розподілу повноважень працівників, які відповідають за ведення обліку і підготовку звітності;

5) часто одноосібний вплив власника/керівника діяльності економічного суб'єкта;

6) обмежена кількість джерел отримання доходу;

7) спрощена система ведення бухгалтерського обліку тощо [5, с. 14].

Також малі підприємства можуть обирати форми бухгалтерського обліку та її реєстри, а також системи оподаткування. Це потребує від аудитора додаткового ознайомлення із цими особливостями малого підприємництва.

Потенційними факторами аудиторського ризику при аудиторській перевірці звітності малих підприємств є проведення аудиту активів суб'єктів малого бізнесу можуть бути:

1) недотримання систематичності та хронологічності облікових записів, що підвищує ризик спотворення звітності;

2) неточність розуміння завдань аудиту і вимог до виправлення помилок;

3) відсутність внутрішнього контролю через обмежену кількість облікових працівників;

4) безпосередній контакт облікових працівників з матеріальними цінностями;

5) використання готівки в розрахунках з партнерами тощо [55, с. 32].

При отриманні аудиторських доказів у процесі аудиту звітності малих підприємств найчастіше застосовують проведення процедур перевірки по суті. Проблемною може бути ділянка аудиту щодо отриманні аудиторських доказів. Це може бути спричинено відсутністю системи внутрішнього контролю або зацікавленістю власника/директора не відображати в обліку всі операції.

Міжнародний стандарт аудиту 520 "Аналітичні процедури" передбачає

застосування аудитором аналітичних процедур на стадії планування аудиту звітності суб'єктів малого бізнесу [64]. Вони можуть бути звуженими та обмежуватися за характером і обсягом у зв'язку з встановленими суб'єктом строками обробки даних про господарські операції і відсутністю надійної фінансової інформації на момент планування аудиту. Суб'єкти малого підприємництва можуть не мати проміжної або щомісячної звітної інформації. Аудитор в альтернативу може коротко перевірити Головну книгу або інші надані бухгалтерські записи, або поспілкуватись для отримання необхідних даних із власником.

У відповідності до МСА 330 “Дії аудитора у відповідь на оцінені ризики” обсяг аудиторських процедур при перевірці звітності малого підприємства може бути обмежений через відсутність достатньої для цих процедур інформації [64]. Однак, перш ніж почати аудиторську перевірку звітності малого суб'єкта аудитор необхідно розробити план та визначити стратегію аудиту.

Згідно МСА 320 “Суттєвість при плануванні та проведенні аудиту” [64] при плануванні аудиту доцільно встановити рівень суттєвості з якісної та кількісної позицій. Зокрема, визначити найбільш значимі статі фінансової звітності, на які повинен акцентувати увагу аудитор. Аудитор при такій оцінці використовує своє професійне судження.

Таким чином, незважаючи на тематичність аудиторської перевірки звітності суб'єкта малого підприємництва, насправді вона є комплексною та обсяговою. Адже аудитор повинен перевірити:

- 1) облікову політику підприємства, правильність ведення бухгалтерського обліку відповідно до неї;
- 2) правильність та доцільність, а також законність та юридичне обґрунтування усіх господарських операцій;
- 3) відображення у фінансовій звітності всіх складових майна та джерел його формування у підприємства-клієнта відповідно до застосовної концептуальної основи.

Однак перевірка звітності малих підприємств передбачає специфічні завдання аудитора, з метою отримання достовірніших доказів:

- 1) перевірка робочого плану рахунків суб'єкта малого підприємництва;
- 2) перевірка системи оподаткування малого підприємства та відображення податків в обліку;
- 3) перевірка облікових регістрів спрощеної форми обліку;
- 4) перевірка квартальної та річної звітності, складеної за скороченою формою тощо [61, с. 117].

Аудитор при перевірці звітності суб'єкта малого підприємництва та його потенційних партнерів, повинен враховувати:

- роль аудиту для суб'єктів малого підприємництва означає не лише у пошуку та висловленні недоліків щодо достовірності фінансової звітності, і порядку ведення бухгалтерського обліку вимогам чинного законодавства, але й представленні інтересів власників у всіх господарських і фінансових взаєминах з метою ефективності їх функціонування та розвитку;
- аудиторські процедури повинні відповідати методиці, трансформованій для суб'єктів малого підприємництва і закріпленій в стандартах аудиту.

Внутрішній аудит звітності залежить лише керівництва суб'єкта. Маючи всі необхідні умови, засоби та персонал можна розробити правила його проведення. Однак він часто не проводиться малими суб'єктами через брак часу та відсутності потреби. Адже загальний обсяг інформації звітів малих підприємств є незначний, тому можливо і недоцільно витрачати час та ресурси внутрішній аудит.

Аудит звітності малого підприємства має суттєві відмінності від аудиту великого суб'єкта господарювання. Адже документація малого підприємства спрощена, для проведення аудиту потрібно менше ресурсів та осіб. Однак аудиторська перевірка звітності малих підприємств має суперечливий характер, адже передбачає прості процедури, та водночас вимагає знань специфіки підприємства.

Міжнародні стандарти можна застосувати до аудиторської перевірки

звітів малих підприємств. Але все ж доцільніше для вітчизняних малих підприємств розробити Національний стандарт аудиту, що повинен враховувати всю специфіку їх діяльності, а також ознаки малого бізнесу. Він буде практичною допомогою аудиту при аудиті звітності.

РОЗДІЛ III.

Економічних аналіз звітності малих підприємств та шляхи удосконалення фінансового стану ТОВ “Кварцсоліт”

3.1 Аналіз абсолютних та відносних показників звітності малих підприємств

У рамках сьогодення важливими умовами ефективної діяльності малих підприємств є раціональне використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів та їх оптимальне поєднання. Такі умови вимагають систематичного аналізу ключових параметрів, що характеризують фінансову стійкість, рентабельність та платоспроможність підприємства. Важливе значення в проведенні такого аналізу відіграє його інформаційне забезпечення, основним джерелом якого виступає фінансова звітність. Спрощена побудова форм фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва не дозволяє використовувати загальну методику фінансового аналізу, оскільки містить згорнуті дані по таких показниках як активи, капітал, зобов'язання, доходи та витрати підприємства. Саме тому, ми вважаємо, що особливості методики проведення фінансового аналізу малих підприємств в умовах обмежених обсягів інформаційного забезпечення потребують ґрунтовного та всебічного вивчення.

Методичні аспекти проведення аналізу фінансової звітності малих підприємств досліджуються у роботах Т.А. Гоголь, О.І. Тимченко, А. Кістер, І.Д. Лазаришиної, Л. Міхальчика, О.І. Тимченко та інших вітчизняних і зарубіжних науковців. Проте, враховуючи результати досліджень вчених та регламентацію чинних вітчизняних нормативно-правових актів, деякі аспекти аналізу фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва надалі потребують уточнення [64, с. 255].

Відповідно до Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації, фінансовий аналіз діяльності

підприємства це комплексне вивчення фінансового стану підприємства з метою оцінки досягнутих фінансових результатів, що проводиться за допомогою методів фінансового аналізу за даними фінансової звітності підприємства [1]. Враховуючи склад та особливості Фінансового звіту малого підприємства, можемо виділити напрями фінансового аналізу та визначити їх інформаційний взаємозв'язок із звітністю:

- аналіз фінансового стану підприємства на основі показників ф. №1-м “Баланс”;
- аналіз фінансових результатів підприємства на основі показників ф. №2-м “Звіт про фінансові результати”;
- аналіз ефективності фінансового-господарської діяльності підприємства, інформаційною базою для якого є обидві форми фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва.

Основними видами такого аналізу Фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва за цими напрямками є горизонтальний, вертикальний та коефіцієнтний види аналізу. Суть горизонтального аналізу полягає в порівнянні кожної позиції звітності з попереднім періодом, що дає можливість вивчити динаміку елемента дослідження, у той час як вертикальний аналіз дозволяє визначити питому вагу кожного предмету дослідження у загальній його величині. Коефіцієнтний аналіз застосовують для виявлення рівня і динаміки відносних показників, що характеризують діяльність підприємства. Вони обчислюються на основі показників звітності, але є співвідношенням різних величин балансових статей або інших абсолютних показників.

Використавши дані балансу ТОВ “Кварцсолют” за 2018-2019р.р. (Додаток Д) можна зробити вартісну оцінку майна та для більш повної картини – структурний аналіз активів та пасивів.

У табл. 3.1 здійснено горизонтальний та вертикальний аналіз стану майна підприємства.

На основі даних таблиці 3.1 і можна зробити такі висновки:

- необоротні активи у 2019 р. порівняно з 2018 р. збільшились на

2,7 тис. грн., або 100 %. Це відбулося за рахунок появи незавершених капітальних інвестицій. Підприємство молоде, перші дані річної фінансової звітності за 2018 рік, в якій I розділ активу балансу дорівнював нулю;

– у 2019 р. порівняно з 2018 р. оборотні активи збільшились на 415,9 тис. грн., або 48,48 %;

– у складі оборотних активів у 2019 р. порівняно з 2018 р. запаси збільшились на 241,1 тис. грн. або на 47,49 %;

– грошові кошти та їх еквіваленти у 2019 р. порівняно із 2018 р. зменшилися на 195,8 тис. грн., або 56,44 %, це відбулося за рахунок появи незавершених капітальних інвестицій, що в свою чергу вплинуло на позитивну динаміку валюти балансу;

Таблиця 3.1

**Аналіз динаміки, складу і структури активів балансу
ТОВ “Кварцсолют” за 2018-2019 рр.**

№ п/п	Активи	Роки		Питома вага, %		Відхилення (2019 / 2018)		
		2018	2019	2018	2019	абсолютне	темперіпроросту	у структурі
1.	Необоротні активи	-	2,7	-	0,21	2,7	100,0	0,21
1.1	Незавершені капітальні інвестиції	-	2,7	-	0,21	2,7	-	0,21
2.	Оборотні активи	857,8	1273,7	100,00	99,79	415,9	48,48	-0,21
2.1	Запаси	507,7	748,8	59,19	58,66	241,1	47,49	-0,52
2.2	Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	-	0,2	-	0,02	0,2	-	0,02
2.3	Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	-	2,6	-	0,20	2,6	-	0,20
2.4	Інша поточна дебіторська заборгованість	3,2	-	0,37	-	-3,2	-100,0	-0,37
2.5	Грошові кошти та їх еквіваленти	346,9	151,1	40,44	11,84	-195,8	-56,44	-28,60
2.6	Витрати майбутніх періодів	-	4,0	-	0,31	4	-	0,31
2.7	Інші оборотні активи	-	367,0	-	28,75	367	-	28,75
	Баланс	857,8	1276,4	100	100	418,6	48,80	X

– у 2019 році з’являються нові статті балансу, такі, як дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги, дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом, витрати майбутніх періодів, інші оборотні активи;

– загальна величина активів (валюта балансу) за 2018-2019 рр. збільшилась на 418,6 тис.грн. (48,8 %), що є позитивним і сприяє розширенню діяльності підприємства. Така динаміка валюти балансу підвищує платоспроможність і дає можливість, свою чергу налагоджувати нові зв'язки з новими суб'єктами господарювання.

Баланс підприємства складається із активу і пасиву, то у таблиці 3.2 проаналізовано тенденції зміни в складі пасивних статей балансу ТОВ “Кварцсоліт” за 2018-2019р.р. (Додаток Д).

Таблиця 3.2

**Аналіз динаміки, складу і структури пасиву балансу
ТОВ “Кварцсоліт” за 2018-2019 рр.**

№ п/п	Пасив	Роки		Питома вага, %		Відхилення (2019 / 2018)		
		2018	2019	2018	2019	абсолютне	темп приросту	у структурі
1.	Власний капітал	153,3	186,6	17,87	14,62	33,3	21,72	-3,25
1.1	Зареєстрований (пайовий) капітал	50,0	50,0	5,83	3,92	0	0,00	-1,91
1.2	Нерозподілений прибуток	103,3	186,6	12,04	14,62	83,3	80,64	2,58
3.	Поточні зобов'язання	704,5	1089,8	82,13	85,38	385,3	54,69	3,25
3.1	Поточна кредиторська заборгованість	23,0	651,5	2,68	51,04	628,5	2732,61	48,36
3.1.1	у тому числі за: товари, роботи, послуги	-	643,1	-	50,38	-	100,0	-
3.1.2	розрахунками з бюджетом	23,0	8,4	2,68	0,66	-14,6	-63,48	-2,02
3.2	Інші поточні зобов'язання	681,5	438,3	79,45	34,34	-243,2	-35,69	-45,11
	Баланс	857,8	1276,4	100,00	100,00	418,6	48,80	X

За розрахунками, наведеними у табл. 3.2, можна узагальнити:

- власний капітал у 2019 р. порівняно з 2018 р. збільшився на 33,3 тис.грн., або 21,72 %;
- довгострокових зобов'язань в процесі діяльності за аналізований період не виникало;
- у 2019 р. порівняно з 2018 р. поточні зобов'язання збільшились на 385,3 тис. грн. або на 54,69 %;
- поточна кредиторська заборгованість у 2019 р. порівняно з 2018 р. збільшилась на 628,5 тис. грн. або на 2732,61 %, це відбулося за рахунок появи у 2019 році поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи і послуги;

– інші поточні зобов’язання у 2019 р. порівняно з 2018 р. зменшилися на 243,2 тис. грн. або на 35,69 %.

Наступним кроком нашої оцінки фінансової звітності ТОВ “Кварцсолют” буде проведення аналізу показників форми №2-м “Звіт про фінансові результати” за 2018-2019 рр., підчас якого з’явиться можливість зрозуміти чи воно є в прибутку чи збитку від своєї діяльності.

У таблиці 3.3 за 2018-2019 рр. проведено аналіз форми 2-м та висвітлено результати діяльності Товариства з обмеженою відповідальністю “Кварцсолют”.

Таблиця 3.3

Порівняльний аналіз форми № 2-м “Звіт про фінансові результати” ТОВ “Кварцсолют” за 2018-2019 рр.

Показники	Роки		Відхилення (+/-)	Темп приросту (%)
	2018	2019	2019 / 2018	2019 / 2018
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2313,6	2093,5	-220,1	-9,51
Інші операційні доходи	-	-	-	-
Інші доходи	-	-	-	-
Разом доходи	2313,6	2093,5	-220,1	-9,51
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	1879,7	1550,8	-328,9	-17,50
Інші операційні витрати	307,6	502,1	194,5	63,23
Інші витрати	-	-	-	-
Разом витрати	2187,3	2052,9	-134,4	-6,14
Фінансовий результат до оподаткування	126,3	40,6	-85,7	-67,85
Податок на прибуток	23,0	7,3	-15,7	-68,26
Чистий прибуток (збиток)	103,3	33,3	-70	-67,76

Здійснивши розрахунки показників в таблиці 3.3, зробимо наступні висновки щодо функціонування досліджуваного суб’єкта господарювання:

– Дохід підприємства за досліджуваний період зменшився, а саме на 220,1 тис. грн.(9,51%) у 2019 р. порівняно з 2018 р.

– Витрати підприємства протягом даного періоду також зменшилися, а саме на: 134,4 тис. грн. (6,14 %) у 2019 р. порівняно з 2018 р.

– Чистий фінансовий результат (прибуток) зменшився на 70 тис.грн. (67,76%) у 2019 р. порівняно з 2018 р.

Здійснюючи аналіз фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва у стислі терміни, доцільним буде замість горизонтального та вертикального аналізу робити експрес аналіз показників Звітності суб'єкта малого підприємництва. Оцінювання рахунків і записів дозволяє здійснювати швидкий аналіз ефективності ведення бізнесу, що характеризує фінансовий стан підприємства та результатів його діяльності протягом певного періоду часу. Такому “читанню” будуть піддаватися лише окремі статті балансу та звіту про фінансові результати, які характеризують один із ключових напрямків даного аналізу (рис.3.1):

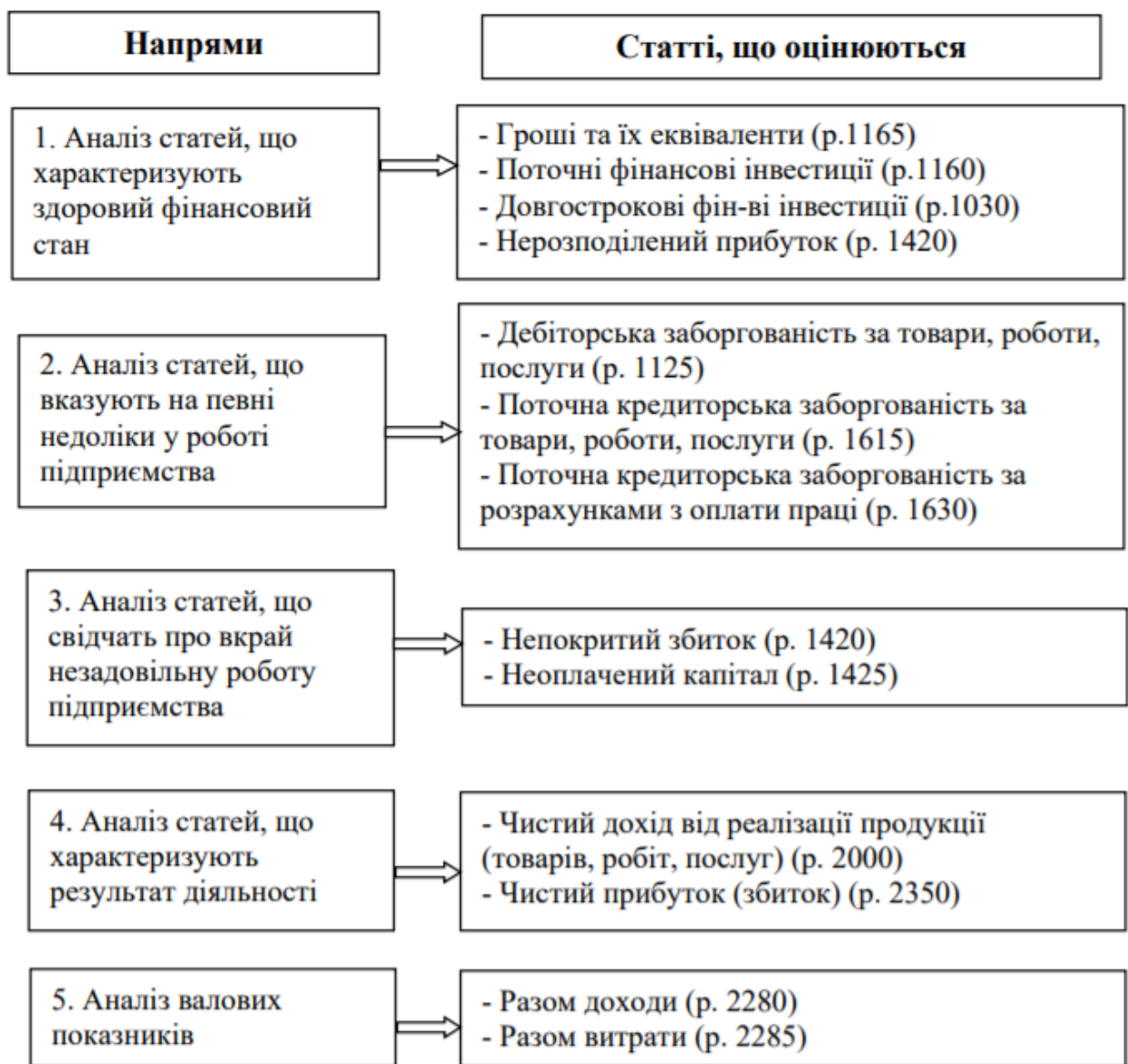

Рис. 3.1. Напрямки проведення експрес-аналізу фінансового стану малого підприємства за даними звітності

3.2 Аналіз ділової активності підприємства та шляхи удосконалення його фінансового стану

В умовах дефіциту ресурсів, нестабільної економічної ситуації та наслідків фінансової кризи використання такого інструменту як оцінка та аналіз ділової активності підприємства є актуальною задачею управлінської системи більшості суб'єктів господарювання. В економічній науці до кінця ХХ ст. ділова активність не розглядалась як фундаментальна категорія для діагностики та покращення фінансового стану, хоча вона завжди виступала одним із каталізаторів прогресивних та якісних змін у функціонуванні суб'єктів господарювання. Наразі підвищення ділової активності є визначальною проблемою вітчизняних підприємств та однією із стратегічних цілей їх діяльності, однак питанням управління нею на практиці приділяється дуже мало уваги. Саме тому підвищення рівня ділової активності потребує детального вивчення та формування ефективного інструментарію його реалізації, що підтверджує актуальність досліджуваної проблематики.

Питання оцінювання ділової активності в своїх працях розглядали такі вчені-економісти, як Д.А. Аакер, К.Д. Кемпбел, Е.Дж. Долан, Л.А. Беренстайн, А.Д. Шеремет, В.В. Ковальов, Г.В. Савицька, Р.С. Сайфулін, М.Д. Білик, О.В. Павловська, Н.Ю. Невмержицька, Є.В. Мних та ін.

У загальному розумінні аналіз ділової активності – це комплексна характеристика діяльності підприємства, яка включає оцінку ступеня напруженості та виконання планових показників за усіма видами діяльності; сукупність зусиль, спрямованих на зростання прибутковості підприємства та його інвестиційної привабливості, пошук можливих резервів підвищення ефективності виробництва, аналіз ефективності використання трудових, нематеріальних та фінансових ресурсів, прагнення лідерства на ринку [37].

Аналіз ділової активності здійснюється на основі методик, що відрізняються за складом показників – якісних або кількісних.

До якісних показників належать: розмір ринку збуту продукції; наявність продукції, яка йде на експорт; імідж підприємства та його клієнтів; конкурентоспроможність підприємства і продукції, кредитна історія тощо. Якісний рівень оцінки може бути отриманий у результаті порівняння діяльності даної компанії з однотипними за сферою застосування капіталу підприємствами [21].

Найбільш загальну систему відносних показників кількісної оцінки ділової активності складають коефіцієнти оборотності активів, матеріальних запасів, оборотних активів, дебіторської та кредиторської заборгованості, власного капіталу, основних засобів – мають збільшуватись і бути вище нуля; період оборотності активів, оборотних активів, дебіторської та кредиторської заборгованості, матеріальних запасів, тривалість операційного циклу – мають зменшуватись та бути менше нуля.

На практиці найуживанішими для аналізу є саме кількісні показники. Аналіз, який базується на абсолютних показниках, враховуючи їх розмаїття, має вагоме обмеження: він проводиться лише для конкретної галузі, при цьому міжгалузеві порівняння та зіставлення будуть вкрай некоректними.

Кількісні методики нівелюють вплив інфляції, дають змогу оцінити ефективність використання ресурсів, власного капіталу, загальний виробничий потенціал. На їх основі можна здійснювати порівняльний аналіз на основі просторових зіставлень між підприємствами, незалежно від їх напрямку та масштабів діяльності.

Кількісний аналіз рівня ділової активності може бути здійснений за такими етапами:

— Дослідження динаміки і співвідношення темпів зростання абсолютних показників згідно із “золотим правилом економіки”, який полягає в тому, що прибуток повинен зростати більш високими темпами, ніж обсяг реалізації продукції та вартість майна підприємства. Це означає, що витрати виробництва повинні знижуватись, а ресурси підприємства використовуватись ефективніше. У цьому зв'язку оптимальним є співвідношення таких темпових показників:

$$100\% < T_{ск} < T_p < T_{п},$$

де $T_{ск}$ – темп зміни сукупного капіталу, авансованого в діяльність підприємства;

T_p – темп зміни обсягів реалізації продукції;

$T_{п}$ – темп зміни прибутку.

2. Вивчення значень і динаміки відносних показників, які характеризують рівень ефективності використання авансованих і спожитих ресурсів підприємства [21].

Наразі існуючі підходи до аналізу ділової активності потребують вдосконалення через те, розрахунок оборотності активів повинен ґрунтуватися не тільки на основі даних фінансової звітності, а й з використанням деталізованих даних про середньоденні та середньомісячні залишки та рух кожного з видів активів [15].

На нашу думку, в аналіз необхідно також включити етап, який полягає в оцінці та обґрунтуванні отриманих результатів, а також формуванні конкретних управлінських рішень на їх основі. Це дозволить виділити спектр зусиль підприємства на які варто акцентувати найбільшу увагу для досягнення його стратегічних і тактичних цілей. Крім того, сам аналіз має бути комплексним і враховувати як результати кількісної (першочергові показники), так і якісної оцінки (другорядні або додаткові показники). Тобто його логіка має бути наступною: дослідження динаміки і співвідношення темпів зростання абсолютних показників згідно із “золотим правилом економіки”; вивчення значень і динаміки відносних показників; оцінювання ділової активності за якісними показниками; оцінка, узагальнення отриманих результатів за групами кількісних і якісних показників та формування конкретних управлінських рішень на їх основі.

Застосування результатів оцінки ділової активності за таким підходом в перспективі надасть можливість покращити результативність діяльності, приймати ефективні управлінські рішення щодо вектора розвитку підприємства і допоможе здобути конкурентні переваги в ринковій ніші суб'єкта господарювання.

Відповідно до описаного вище алгоритму оцінювання ділової активності проведемо аналіз для Товариства з обмеженою відповідальністю “Кварцсолют” за 2018-2019р.р., яке займається оптовою торгівлею твердим, рідким, газоподібним паливом і подібними продуктами (Додаток Д).

Першим етапом буде оцінка темпів зміни вартості капіталу, обсягу реалізації та фінансового результату за 2019-2018 роки (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

**Показники зростання прибутку, обсягу реалізації і вартості капіталу
ТОВ “Кварцсолют” за 2018-2019р.р.**

Показники	2018	2019	Відхилення (+/-)	Темп зростання (зниження) показників 2018-2019, %
Обсяг реалізації продукції, тис. грн	2776,32	2512,2	-264,12	-9,51
Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток), тис. грн	103,3	33,3	-70	-67,76
Розмір капіталу підприємства, тис. грн.	153,3	186,6	33,3	21,72

Так, у 2019 році відносно 2018 року спостерігаємо зменшення обсягу реалізації продукції на 267,12 тис. грн. (9,51%), відповідно зменшення прибутку на 70 тис. грн. (67,76%), проте збільшення розміру капіталу – на 33,3 тис.грн., що становить 21,72 %.

Загальна картина зниження доходів підприємства зв'язана із зменшенням обсягів реалізації на ТОВ “Кварцсолют”. Отже, співвідношення між темпами зростання вищезазначених показників діяльності підприємства матимуть наступний вигляд:

У 2019 році в порівнянні з 2018 р – $-67,76\% > -9,51\% < 21,72\% < 100\%$

У 2019 році темпи зниження прибутку підприємства значно перевищують темп зниження величини обсягу реалізації. Це вказує на підвищення рівня рентабельності товариства, що, в свою чергу, може бути наслідком зменшення собівартості або збільшенням маси прибутку. В свою чергу, варто звернути увагу, що на фоні зниження прибутку прослідковується зростання активів, а темпи зростання обсягу продаж відємні, тобто, підвищення ефективності використання активів відбулося тільки за рахунок капітальних інвестицій.

Оцінка нерівностей вказує на те, що ТОВ “Кварцсоліт” не реалізує залежність “золотого правила” економіки в 2019 році. досить стабільним є збільшення майнового потенціалу товариства, але найбільшою проблемою є обсяги продажів, адже протягом 2018-2019 показник Тр показує негативну динаміку, і є меншим за 100%.

Наступним етапом аналізу ділової активності підприємства є розрахунок відносних показників. Розрахуємо і проаналізуємо показники ділової активності на досліджуваному підприємстві у таблиці 3.5.

Таблиця 3.5

Показники ділової активності ТОВ “Кварцсоліт” за 2018-2019р.р.

Показник	2018	2019	Абсолютний приріст (зниження) 2018-2019
Коефіцієнт оборотності активів	2,69	1,96	-0,73
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	2,69	1,96	-0,73
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	-	747,68	747,68
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	3,28	2,33	-0,95
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	4,56	3,33	-1,23
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	15,09	12,32	-2,77
Коефіцієнт оборотності основних засобів	-	-	-

Оцінка даних табл. 3.5 свідчить про те, що коефіцієнт оборотності активів має динаміку зменшення. Це може свідчити про неефективність

використання активів, але оскільки підприємство зовсім недавно створене, можна буде дати реальну оцінку, прослідивши динаміку за декілька років.

Оборотні активи підприємства за звітний період (2019 рік) здійснили 1,96 оборотів. Необхідно також відмітити, що на протязі двох років цей показник має від'ємну динаміку. Це свідчить про зповільнення обороту оборотних засобів.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості ТОВ “Кварцсолют” збільшився. Це означає, що збільшується обсягу кредиту, який надає підприємство, тобто збільшуються обсяги продажу в кредит покупцям.

Коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості у 2019 році, порівняно із 2018 зменшився (0,95 оборотів). Таке зниження означає ріст закупівель у кредит.

Оборотність матеріальних запасів впродовж досліджуваного періоду знижується (1,23 обороти), тобто відбувається збільшення запасів або ж зниження попиту на товари.

Коефіцієнт оборотності власного капіталу впродовж 2018-2019 року має динаміку до зменшення, і це є відхиленням від норми. Це може вказувати на бездіяльність частини власного капіталу підприємства, а саме нераціонального використання ресурсів.

Оскільки в балансі ТОВ “Кварцсолют” за аналізований період відсутні основні засоби, то і дохід від оборотності основних фондів відсутній.

Аналізуючи якісні показники підприємства можна говорити про низьку ділову активність суб'єкта господарювання.

Оцінивши вище розраховані показники ділової активності ТОВ “Кварцсолют”, можна визначити основні напрями її розширення, а саме:

- стабілізація торгівельних відносин;
- досягнення збалансованості грошових та матеріальних потоків;
- розширення ринків збуту;
- отримання високих прибутків;
- підвищення конкурентоспроможності.

Щоб здійснити це необхідно:

1) знизити ціну на товар, збільшити обсяги реалізації, здійснити диверсифікацію ринків збуту. Втілення цього вплине на величну прибутку, в перспективі – на його максимізацію;

2) зменшувати період обігу запасів. Це в перспективі дозволить ТОВ “Кварцсоліт” швидше одержувати гроші за реалізований товар.

3) контролювати своєчасність оплати покупцями товарів, застосовувати систему штрафних санкцій, страхувати від можливих збитків, а також від безнадійної дебіторської заборгованості. Все це може знизити величину дебіторської заборгованості.

4) вести платіжний календар, що дасть можливість контролювати платоспроможність ТОВ. Це допоможе зменшити суму кредиторської заборгованості і дасть змогу вчасно розраховуватись з кредиторами, постачальниками та бюджетом.

За результатами проведеного аналізу можна зробити висновок, що висока ділова активність є запорукою комерційного успіху та належного місця на ринку. Також важливим є те, що до кожного підприємства необхідно враховувати індивідуальні особливості, а саме сферу діяльності, масштаби, ринки та ін., щоб управлінські рішення забезпечували отримання високого результату.

3.3 Оцінка ймовірності банкрутства ТОВ “Кварцсоліт”

Банкрутство існуючих підприємств значно впливає на розвиток української економіки та знижує доходи державного бюджету. Для уникнення краху компаній були розроблені різні методики прогнозування майбутньої неплатоспроможності підприємств. У сучасній економічній науці є численні розробки у сфері аналізу та прогнозу діяльності неплатоспроможних підприємств, що дає змогу встановити наявність сумнівів у продовженні

безперервної діяльності суб'єкта господарювання, тобто виявляти й оцінювати ознаки (критерії) ймовірності банкрутства неплатоспроможних підприємств.

Діагностика банкрутства підприємства передбачає своєчасне виявлення його неплатоспроможності, збитковості, фінансової залежності та низької ділової активності, тому в класичних моделях діагностики банкрутства використовують показники прибутковості, фінансової стійкості, ліквідності, ділової активності. Деякі моделі, що не містять цих складників, не повною мірою здатні оцінити результати діяльності підприємств.

У зарубіжній практиці питаннями розроблення методів і моделей оцінки вірогідності банкрутства підприємства займалися такі вчені, як: Г. Спрінгейт, Е. Альтман, У. Бівер та Дж. Таффлер, М. Беніш, Г. Тішоу, Р. Ліс, Ж. Конан і М. Гольдер та ін. В Україні дослідженнями методів аналізу ймовірності банкрутства підприємства займалися такі вчені: О.О. Терещенко, А.М. Поддєрьогін, О.М. Барановська, О.І. Продіус, С.О. Черкасова, В.В. Вітлінський, Т.І Єфименко, О.П. Савчук, В.М. Федосов та ін.

Кожен із наявних методів має свої переваги та недоліки, тому під час здійснення аналізу виникає необхідність вибору такого підходу, який дасть змогу з мінімальними витратами ресурсів та часу отримати найбільш зважену та точну оцінку економічного стану. Обираючи метод оцінки, необхідно визначити доцільність застосування комплексу аналітичних процедур.

Дослідження ймовірності банкрутства на основі зарубіжних та вітчизняних методик здійснимо на базі ТОВ “Кварцсолют”, що дасть можливість виявлення їх основних переваг і недоліків та можливості використання у вітчизняній практиці. Для цього необхідно вирішити такі завдання:

- дослідити наявні моделі банкрутства, запропоновані зарубіжними й вітчизняними науковцями, та оцінити перспективи їх використання у вітчизняній практиці;

- визначити переваги і недоліки наявних зарубіжних методик та окреслити основні аспекти щодо використання переваг і мінімізації недоліків у практиці українських підприємств;
- визначити напрями щодо перспектив використання зарубіжних моделей в Україні.

Зарубіжна практика вже накопила достатній досвід оцінки фінансового стану підприємства та схильності його до банкрутства. Для цього кожному первинному фінансовому показнику приписується деякий фінансовий коефіцієнт. Зазвичай як мінімальний критерій стійкості фінансового стану підприємства використовується ймовірність банкрутства. Найпоширенішими моделями є такі економетричні моделі:

- двохфакторна модель оцінки ймовірності банкрутства,
- оцінка ймовірності банкрутства на основі Z-рахунку Альтмана,
- модель Конана і Гольдера,
- модель Спрінгейта,
- модель Фулмера.

Але потрібно відзначити, що ці моделі склалися на основі фінансового стану зарубіжних підприємств і тому не є адаптованими до фінансової ситуації на українських підприємствах. Для наших підприємств більше підходять моделі О.О. Терещенка, А.В. Матвійчука та російська R-модель (R-модель прогнозу ризику банкрутства) [97].

Досить поширеною в Україні є діагностика банкрутства підприємства за моделлю О.О. Терещенка, яка базується на застосуванні методології дискримінантного аналізу на основі фінансових показників вибіркової сукупності вітчизняних підприємств і комплексна оцінка фінансового стану підприємства на основі використання матричних моделей (розробки О.Хотомлянського, Т.Перната, Г.Северина) [6, с. 40].

Ці методи оцінки дають змогу виявити тенденції у динаміці фінансового стану на прикладі ТОВ “Кварцсоліт” за 2018–2019 рр. (табл. 3.6).

Модель О.О. Терещенка визначається за формулою:

$$Z = 1,5x_1 + 0,08x_2 + 10x_3 + 5x_4 + 0,3x_5 + 0,1x_6;$$

де x_1 – Cash-Flow/зобов'язання;

x_2 – валюта балансу/зобов'язання;

x_3 – прибуток/валюта балансу;

x_4 – прибуток/виручка від реалізації;

x_5 – виробничі запаси/виручка від реалізації;

x_6 – виручка від реалізації/валюта балансу.

Таблиця 3.6

**Оцінка банкрутства за моделлю О.О. Терещенка ТОВ “Кварцсолют”
за 2018–2019 рр.**

Показник	2018р.	2019р.
$x_1 = (\text{ф.2 к.2350 або 2355} + \text{ф.2 к.2515}) / (\text{ф.1 к.1595} + 1695);$	0,15	0,03
$x_2 = (\text{ф. 1 к. 1300}) / (\text{ф.1 к. 1595} + 1695);$	1,22	1,17
$x_3 = (\text{ф. 2 к. 2350 або 2355}) / (\text{ф. к. 1300});$	1,12	0,03
$x_4 = (\text{ф.2 к. 2350 або 2355}) / (\text{ф.2 к. 2000});$	0,045	0,016
$x_5 = (\text{ф.1 від 1101 до 1104}) / (\text{ф. 2 к. 2000});$	0,22	0,36
$x_6 = (\text{ф. 2 к. 2000}) / (\text{ф. 1 к. 1300}).$	2,69	1,64
$Z = 1,5x_1 + 0,08x_2 + 10x_3 + 5x_4 + 0,3x_5 + 0,1x_6$	2,08	1,67

Одержані значення показника Z можна охарактеризувати так:

$Z > 2$ – підприємство є фінансовою стійким і йому не загрожує банкрутство;

$1 < Z < 2$ – у підприємства порушено фінансову рівновагу (фінансову стійкість), але йому не загрожує банкрутство за умови переходу на антикризове управління;

$0 < Z < 1$ – підприємству загрожує банкрутство, якщо воно не здійснить санаційних заходів;

$Z < 0$ – підприємство є напівбанкрутом [65, с. 30].

Отже за результатами оцінки банкрутства за моделлю О.О. Терещенка ТОВ “Кварцсолют” за 2018–2019 рр. (табл. 3.6) можна зробити такі висновки, що показник: $Z_{2018} = 2,08 > 2$, і це свідчить про те, що підприємство у 2018 році

було досить фінансово стійким, і йому не загрожувало банкрутство, проте у 2019 році $Z_{2019} = 1,67 < 2$, але > 1 , який показує, що у товариства порушено фінансову рівновагу, але йому ще не загрожує банкрутство, і в такій ситуації необхідно перейти на антикризове управління, тобто вжити заходів для покращення ситуації.

Виходячи з цього можна виділити головні переваги дискримінантної моделі О.О. Терещенка: вона є зручною у використанні; застосовується сучасна міжнародна практика; вирішуються проблеми критичних значень показників; враховуються галузеві особливості суб'єктів господарювання, та ін. Але, така методика має ряд недоліків: в класифікації наявним є тільки незадовільний і задовільний фінансовий стан, є необхідність в розширенні класифікації фінансової стійкості; великий термін невизначеності, що вимагає проводити додаткову оцінку для підтвердження стійкості фінансового стану, та ін.

В 1966 році Е. Альтман запропонував п'ятифакторну модель, де факторами є окремі показники фінансового стану підприємства. Ця модель була розроблена для оцінки ймовірності банкрутства корпорацій в США, і має такий вигляд:

$$Z = 1,2X_1 + 1,4X_2 + 3,3X_3 + 0,5X_4 + 0,99X_5,$$

де X_1 – робочий капітал/сума активів;

X_2 – нерозподілений прибуток/сума активів;

X_3 – прибуток до виплати процентів та податків/сума активів;

X_4 – ринкова вартість власного капіталу/балансова оцінка заборгованості;

X_5 – обсяг продажу/сума активів.

Імовірність банкрутства оцінюється в залежності від значення Z-рахунку, обчисленого за реальними даними підприємства, й визначається такою:

- до 1,8 – дуже висока;
- від 1,81 до 2,7 – висока;
- від 2,8 до 2,9 – можлива;
- понад 3 – дуже низька.

Така п'ятифакторна модель за визначенням самого Альтмана може

розрахувати ймовірність банкрутства з точністю 95 % на термін в 1 рік, 83% на термін в 2 роки.

Не такою поширеною є семифакторна модель Альтмана, розроблена в 1977 р., що визначає ймовірність банкрутства на термін в 5 років з порогом до 70 %. В цій моделі як змінні застосовують такі показники:

- рентабельність активів;
- коефіцієнт покриття відсотків по кредитах;
- динаміка прибутку;
- коефіцієнт покриття;
- коефіцієнт автономії;
- кумулятивна прибутковість;
- сукупні активи.

Ця модель хоч і визначає ймовірність банкрутства з високою точністю, про те не може бути застосована до ТОВ “Кварцсолют” адже підприємство не веде інвестиційну діяльність. Тому оцінити ринкову вартість власного капіталу неможливо, а у зв’язку з відсутністю кредитів, визначення коефіцієнта покриття відсотків по кредитах неможливе [77. с. 30].

Незважаючи на значну поширеність моделі Альтмана та цілої низки її переваг, вчені виділяють й недоліки. Зокрема, О.М. Барановська вважає, що необхідно акцентувати увагу на тому, що, незважаючи на відносну простоту моделі Альтмана для оцінки кризового стану підприємства, використання її у наявному вигляді не дає змоги одержати об’єктивний результат у сучасних умовах України [3].

Недоліком є також те, що модель Альтмана розроблена на основі даних 50х років минулого століття і є застарілою, тому з огляду на суттєві зміни у рівні економічного розвитку вважається за доцільне їх періодичне тестування на нових вибірках даних для досягнення більшої точності отриманих результатів, які слугують основою для прийняття управлінських рішень.

Модель М. Спрінгейта передбачає розвиток інтегрального показника, за допомогою якого здійснюється оцінка ймовірності визнання підприємства

банкрутом. Ця модель була побудована М. Спрінгейтом в університеті Симона Фрейзера в 1978 р. за допомогою покрокового дискримінантного аналізу методом, який розробив Е. Альтман у 1966 р. У процесі створення моделі з 19 фінансових коефіцієнтів, які вважалися найкращими, в остаточному варіанті залишилося тільки чотири. Точність даної моделі є досить високою і становить більше 90%. У загальному модель Спрінгейта має такий вигляд:

$$Z = 1,03A + 3,07B + 0,66C + 0,4D$$

Де, А – робочий капітал / загальна вартість активів;

В – прибуток до сплати податків та відсотків / загальна вартість активів;

С – прибуток до сплати податків / короткострокова заборгованість;

Д – обсяг продажу / загальна вартість активів.

Модель Спрінгейта була створена для підприємств США і Канади. Коефіцієнти наведені в доларах, модель створена для оцінювання кредитоспроможності підприємств. Основні недоліки: у розрахунках не були враховані умови розвитку економіки різних країн, орієнтовано на Канаду і США; необхідна корекція на національну валюту, яка, своєю чергою, порушує безперервність; значення змінних в оригінальних моделях надані в канадських і американських доларах. Перерахунок на долари в інших країнах проблему вирішує, але зміни курсу залишають відхилення.

Точно визначити прогнозування банкрутства ТОВ “Кварцсолют” можна за допомогою моделі Спрінгейта (табл. 3.7). Якщо для підприємства критерій $Z < 0,862$, то підприємство – потенційний банкрут, якщо $Z > 2,451$, то загроза банкрутства мінімальна і підприємство є фінансово надійним.

Таблиця 3.7

Оцінка банкрутства за моделлю Спрінгейта

ТОВ “Кварцсолют” за 2018–2019 рр.

	2018р.	2019р.
$A = (\text{ф. 1 к. 1195}) / (\text{ф. 1 к. 1300});$	1	0,99
$B = (\text{ф. 2 к. 2290}) / (\text{ф. 1 к. 1300});$	0,15	0,03
$C = (\text{ф. 2 к. 2290}) / (\text{ф. 1 к. 1695});$	0,18	0,04
$D = (\text{ф. 2 к. 2000}) / (\text{ф. 1 к. 1300});$	2,69	1,64
$Z = 1,03A + 3,07B + 0,66C + 0,4D$	2,6	1,81

Отже, здійснивши розрахунки за моделлю Спрінгейта, як і за моделлю О.О. Терещенка ТОВ “Кварцсолют” не є потенційним банкрутом.

У 2018 році показник $Z = 2,6 > 2,451$, що свідчить про те що підприємство було фінансово стабільним, та у 2019 році відбулося зниження $Z = 1,81 > 0,862$ але $< 2,451$, що ще не є загрозою банкрутства, але товариство стає фінансово нестабільним.

Коефіцієнт Бівера використовується для виявлення незадовільної структури балансу. Розраховується як відношення різниці між чистим прибутком і нарахованою амортизацією до суми довгострокових і поточних зобов'язань. Ознакою формування незадовільної структури балансу є таке фінансове становище підприємства, у якого протягом тривалого часу (1,5–2 роки) коефіцієнт Бівера не перевищує 0,2, що відображає небажане скорочення частки прибутку, який спрямовується на розвиток виробництва. У такій ситуації створюється незадовільна структура балансу, підприємство починає працювати в борг і його коефіцієнт забезпечення власними засобами стає меншим 0,1.

Метод Cash-Flow використовується для визначення чистих грошових потоків, які залишаються в розпорядженні підприємства. Cash-Flow – це прибуток, що залишається в розпорядженні підприємства у визначеному періоді та амортизаційні відрахування у цей період.

Обидві ці моделі для нашого досліджуваного підприємства ТОВ “Кварцсолют” не підходять тому, що за досліджуваний період на балансі підприємства не було основних засобів, а і відповідно не нараховувалась амортизація

У міжнародній практиці одна з найвідоміших систем – система показників “Карта нормативних відхилень фінансових індикаторів”, яка була розроблена професором Мессодом Бенішем. Показники, що були розглянуті Бенішем, є основою для вивчення та за допомогою них (SGI, SGAI, AQI, GMI, DSRI) можливо оцінити прояви асиметричної інформації, що подається;

показники (DEPI, TATA, LVGI) є підставою для фальсифікації фінансових результатів.

Отже, сьогодні існує безліч методик щодо оцінки ймовірності банкрутства зі своїми перевагами та недоліками у практичному застосуванні. Деякі дослідники висловлюють думку про розробку української моделі прогнозування банкрутства, але поки що це є неможливим через неможливість утворення інформаційної бази (дані про типових банкрутів та небанкрутів) для такого дослідження, оскільки більшість підприємств щодо яких порушені справи про банкрутство знаходяться в такому стані через порушення податкового законодавства, зловживань та шахрайства посадових осіб, що не є типовим. Не можна виділити єдиного вірного підходу до прогнозування банкрутства, тому без модифікації та адаптації розглянутих моделей їх ефективне використання в Україні практично неможливе, що визначає необхідність розроблення та застосування інтегрованих моделей науково обґрунтованих та маючих практичне застосування в умовах програмування економічної системи ринкового спрямування.

ВИСНОВКИ

В Україні з розвитком ринкових відносин відбулось поширення форм підприємницької діяльності, почала діяти ділова ініціатива вітчизняних підприємств. З метою прийняття дієвих управлінських рішень потрібна достовірна інформація за результатами функціонування, сформульована відповідно до сфери діяльності суб'єктів господарювання та їх організаційного складу. Звітність є джерелом інформації щодо результатів господарювання підприємства, її звітність, яка дає можливість визначити повну вартість майна, вартість мобільних (оборотних) активів, суму власних та залучених коштів підприємства.

В наукових дослідженнях провідних економістів і практиків прослідковується багато підходів до класифікації та сутності фінансової звітності. З однієї сторони, звітність розуміють як систему узагальнених і взаємопов'язаних показників, які дають характеристику виробничій та фінансово-господарській діяльності підприємства за певний період. З другої сторони, звітність є складовою бухгалтерського обліку, засобом узагальнення і подання інформації про діяльність підприємства.

Оскільки мета фінансової звітності в забезпеченні інформаційних потреб менеджерів, інвесторів, кредиторів, працівників підприємства тощо, фінансову звітність дуже часто називають звітністю широкого призначення.

По відношенню до результатів діяльності підприємства, фінансового стану, зміни у складі власного капіталу та руху його грошових коштів фінансова звітність має давати достовірну, суттєву, доречну та дохідливу інформацію.

В Україні постійно відбуваються зміни в системі обліку та фінансової звітності. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку, що було створено для наближення вітчизняного обліку та подання фінансової звітності за національними стандартами до міжнародних стандартів, надає перелік діючих форм фінансової звітності.

Баланс ТОВ “Кварцсолют” містить дані про активи, зобов'язання і

власний капітал. Активи і зобов'язання розкриваються у Балансі при умові їх визнання: можливість достовірної оцінки та можливе отримання (вибуття) економічних вигід у майбутньому в результаті їх використання (погашення). У Балансі власний капітал відображають разом з активами та зобов'язаннями, які впливають на його зміни.

Підготовка і заповнення фінансової звітності є складним процесом та складається з таких послідовних етапів: контроль за повним відображенням в поточному обліку всіх господарських операцій, складання відповідних реєстрів, підбиття облікових записів, перевірка розподілу витрат і доходів між послідовними звітними періодами, уточнення стану розрахунків з дебіторами і кредиторами, розрахунок суми валових доходів і суми валових витрат, закриття рахунків та списання відповідних значень на фінансові результати, виведення чистого прибутку (збитку) та його розподіл або погашення.

Фінансова звітність повинна бути складена на підставі результатів річної інвентаризації. Всю звітність підписує керівник підприємства і головний бухгалтер. Підписанти звітності, повністю відповідають за достовірність звітних даних.

Проведення аудиту фінансової звітності забезпечує оцінку облікової, економічної та іншої інформації методом вивчення наявних зв'язків та взаємозалежностей між показниками.

В процесі здійснення аудиту на малих підприємств використання Міжнародних стандартів дасть змогу отримати об'єктивні, достовірні результати, які розкажуть про стан підприємства в усіх напрямках його функціонування та будуть висвітлені у висновку аудитора.

Фінансовий аналіз що здійснюється за даними спрощеної фінансової звітності повинен враховувати особливості підприємства, обмеженість ведення обліку і подання цими суб'єктами спрощеної звітності. Необхідно створити певну модель фінансовий аналіз – фінансовий облік, яка би враховувала необхідність управління капіталом, грошовими ресурсами та зобов'язаннями.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрієнко В.С. Поняття та склад фінансової звітності в умовах гармонізації бухгалтерського обліку / В.С. Андрієнко // Наука молода. – 2008. – № 9. – С. 153–157.
2. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз : теорія та практика : навч. посіб. / О. Я. Базилінська . – 2-ге вид . – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 328 с.
3. Барановська О.М. Аналіз фінансового стану як інструмент запобігання кризі та виведення підприємства з неї / О.М. Барановська // Вісник Придніпровської державної академії будівництва та архітектури. – 2008. – № 12 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/Vpabia/2008_12/stat/UDK%20334.htm.pdf.
4. Білик М.Д. Фінансові результати діяльності малих підприємств: оцінка та прогнозування. Монографія. / М.Д. Білик // Наука молода. – Київ: ТОВ “ПанТот”, 2012. – 280 с.
5. Бойченко Н. Організація обліку та аудиту на підприємствах малого бізнесу : автореф. дис. канд. економ. наук. : спец. 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / Наталія Вікторівна Бойченко ; Харківський держ. ун-т харчування та торгівлі. – Харків, 2006. – 20, [1] с., включ. обкл. : іл. – Бібліогр.: с. 11–18.
6. Бокун О. Розвиток внутрішнього аудиту в Україні / О.Бокун // Вісник НБУ. – 2006. – № 1. – С. 11-14.
7. Бочуля Т. В. Бухгалтерський облік, контроль і аналіз : проблеми теорії та методології : монографія / Т. В. Бочуля – Київ, 2013. – 606 с.
8. Будько О. Особливості здійснення аудиту на малих підприємствах / О. Будько, Г. Запорожець // Механізм регулювання економіки. – 2011. – № 3. – С. 23–30.
9. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський облік: облікова політика і план рахунків, стандарти і кореспонденція рахунків, звітність [навчальний посібник для студентів вузів] / Ф.Ф.Бутинець, Н.М.Малюга – Житомир : ЖІТІ, 2006. –

480 с.

10. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник / Ф.Ф.Бутинець, А. М. Герасимович, Г.Г Крейцев та ін.. – Житомир: ПП “Рута”, 2010. – 756с.

11. Василюк М.М. Організація обліку : [навч.-метод. посібник] / М.М. Василюк, Т.М. Гнатюк, В.В. Шкроміда, Н.Б. Мельник. – Івано-Франківськ. 2013.– с. 340.

12. Ващенко Л. О. Оцінка методичного забезпечення аналізу фінансового стану підприємств / Л. О. Ващенко // Всеукраїнський науково-виробничий журнал “Інноваційна економіка”. – 2009. – № 1. – С. 97–100.

13. Верига Ю. А. Звітність підприємств : навч. посіб. / Ю. А. Верига, З. М. Левченко, І. Д. Ватуля. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 776 с.

14. Верхоглядова Н. І. Бухгалтерський фінансовий облік : теорія та практика : навч-практ. посіб. / Н. І. Верхоглядова, В. П. Шило, С. Б. Ільїна. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 536 с.

15. Волкова Н. А. Економічний аналіз управління діловою активністю підприємства / Н. А. Волкова // Розвиток системи обліку, аналізу та аудиту в Україні: теорія, методологія, організація: збірник тез доповідей учасників XI міжнародної наукової конференції – Київ: ППНВ, 2013. – С. 181-184. – Режим доступу : <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/4690>

16. Воротіна Л.І. Малий бізнес та підприємництво в ринкових умовах господарювання : Навч. посіб. / Л.І. Воротіна, В.Є. Воротін, Л.А. Мартинюк, Т.В. Черняк; ред.: Л.І. Воротіна. - К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2001. - 307 с.

17. Воротіна Л.І. Методологічні питання функціонування підприємств сектору малого бізнесу / Л.І. Воротіна // Теоретичні та прикладні питання економіки. – 2012. – № 24. – С. 183–190.

18. Гейер Е. С. Звітність підприємства : навчальний посібник / Е. С. Гейер, О. М. Головащенко, О. А. Наумчук, Л. І. Тимчина. – Донецьк : ДонНУЕТ, 2014. – 435 с.

19. Гольцова С. М. Звітність підприємств: навч. посіб. / С. М. Гольцова,

І. Й. Плікус . – К. : Центр навчальної літ., 2004 . – 291 с.

20. Господарський Кодекс України від 4 лютого 2005 р. № 2424-IV (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>

21. Д'яченко І. І. Методичне забезпечення аналізу ділової активності підприємства [Електронний ресурс] / І. І. Д'яченко // Управління розвитком. – 2014. – № 10. – С. 140-142 – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2014_10_54

22. Закон України “Про аудиторську діяльність в Україні” від 22.04.1993 р. № 3126-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>

23. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, від 16.07.1999 № 996-XIV [Електронний ресурс] // Законодавство України [сайт]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

24. Закон України “Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні” від 16. 10. 2012 р. № 5463- VI, із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2939-12>

25. Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30.11.1999 № 291. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>

26. Кащенко Н. Б. Аналіз господарської діяльності підприємства : навч. посіб. / Н. Б. Кащенко, Н. М. Гаркуша, Т. О. Сидорова, Г. Г. Лисак. – Х. : ХДУХТ, 2013. – 396 с.

27. Кіндрацька Л. М. Звітність у загальній обліковій системі суб'єктів господарювання : розвиток та вдосконалення / Л. М. Кіндрацька // Вісник Львівської комерційної академії. – Львів : Видавництво Львівської комерційної академії, 2011. – Вип. 35. – С. 175–178.

28. Костирко Р.О. Фінансовий аналіз :навч. посіб. / Р. О. Костирко. –Х. :Фактор,2007. – 784с.
29. Кулаковська Л.П. Організація і методика аудиту:[Навч. Посіб] / Л.П. Кулаковська, Ю.В.Піча –[2-е вид.] – К. : Каравелла 2005. – 560с.
30. Купалова Г. І. Теорія економічного аналізу : навчальний посібник / О. Д. Василюк. – К. : Знання, 2008. – 639 с.
31. Лень В.С. Звітність підприємств: Підручник.: Навч.посіб. / В.С. Лень В.В. Гливенко, М.П. Бочок, Л.П. Іванов – К.: Знання–Прес, 2016.
32. Лень В.С. Фінансовий облік : навчальний облік / В. С. Лень. – К. : ВЦ “Академія”, 2011. – 608 с.
33. Лишиленко О. В. Бухгалтерський фінансовий облік : Підручник / О. В. Лишиленко. – К. : Вид-во “Центр навчальної літератури”, 2010. – 528 с.
34. Лісовський В.В., Аналіз фінансового стану підприємства / В.В. Лісовський, О.Г.Денисюк: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17chromeexte>
35. Методичні рекомендації з перевірки порівнянності показників фінансової звітності затверджено наказом Міністерства фінансів України від 11.04.2013р. № 476 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0862-03>
36. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 28.03.2013р. № 433, [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=382859
37. Мешкова Н. Л. Економічна сутність ділової активності промислового підприємства [Електронний ресурс] / Н. Л. Мешкова // Економічний вісник Донбасу. – 2013. – № 1. – С. 36-39. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvd_2013_1_8
38. Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики / Пер. з англ. О.В., Селезньов, О.Л. Ольховікова, О.В. Гик та ін. – К.: 2007. – 1172 с.
39. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого

надання впевненості та супутніх послуг. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.apu.com.ua.

40. Мних Є. В. Економічний аналіз : підручник – Київ : Центр навчальної літератури, 2003. – 412 с.

41. Наказ Державного комітету статистики України “Про порядок проведення перевірок достовірності первинних та статистичних даних, вивчення стану первинного обліку і статистичної звітності органами державної статистики” від 19.06.2003 р. № 186, (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0862-03>

42. Наказ Міністерства доходів і зборів “Про затвердження форми Податкової декларації з податку на прибуток підприємства” від 30.12.13 № 872, (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/zakonodavstvo/podatkovozakonodavstvo/nakazi/63025.html>

43. Наказ Міністерства фінансів України “Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” від 07.02.2013 р. № 73, із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/>

44. Наказ Міністерства фінансів України “Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку № 15–“Доходи” від 29.11.1999р. №290, (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>

45. Наказ Міністерства фінансів України “Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку № 16 – “Витрати” від 31.12.1999р. № 318, (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/z0027-00>

46. Наказ Міністерства фінансів України “Про затвердження Положення про Методологічну раду з бухгалтерського обліку при Міністерстві

фінансів України” від 29.10.1997 р. № 230, із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1023.592.0>

47. Наказ Міністерства фінансів України “Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов’язань” від 02.09.2014 № 879 (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>

48. Наказ Міністерства фінансів України “Про затвердження Стандартів внутрішнього аудиту” від 04.10.2011 р. № 1247, із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1219-11>

49. Наказ Міністерства фінансів України “Про затвердження форм та порядку заповнення і подання податкової звітності з податку на додану вартість”, від 25.11.2011 р. № 1492 (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/zakonodavstvo/podatkovезakonodavstvo/nakazi/63025>

50. Наказ Міністерства фінансів України “Про затвердження форми декларації акцизного податку та Порядку заповнення та подання декларації акцизного податку”, від 23.01.2015 р. № 14 (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0105-15>

51. Наказ Міністерства фінансів України “Про затвердження форми Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь фізичних осіб, і сум утриманого з них податку (форма № 1ДФ) та Порядку заповнення та подання податковими агентами Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь фізичних осіб, і сум утриманого з них податку”, від 13.01.2015р. № 4 (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0111-15>

52. Наказ Міністерства фінансів України “Про спрощений План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій суб’єктів малого підприємництва” від 19 квітня 2001 р. № 186.

[Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/z0389-01>

53. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” [Електронний ресурс]: сайт Верховної ради України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>

54. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 25 “Спрощена фінансова звітність” [Електронний ресурс]: сайт Верховної ради України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>

55. Немченко В.В. Аудит. (Основи державного, незалежного професійного та внутрішнього аудиту) / В. В. Немченко, О. Ю. Редько // Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 540 с.

56. Німчинов П. П. Загальна теорія бухгалтерського обліку / П. П. Німчинов. – К. : Вища школа, 1977. – 240 с

57. Носова Є. Система показників оцінки фінансового стану підприємства / Є. Носова // Економіка України. – 2012. – № 13. – С.53–56.

58. Обущак Т.А. Сутність фінансового стану підприємства / Т. А. Обущак // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – №9. – С.11–15.

59. Олійничук В. М. Інформаційна місткість фінансової звітності та її роль в управлінні підприємством / В. М. Олійничук // Сталий розвиток економіки. – 2011. – №4. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/sre/2011_4/213.pdf

60. Олійничук В. М. Фінансовий облік : навчально-виробничий посібник / В. М. Олійничук, В. М. Якубів, Д. І. Шеленко. – Івано-Франківськ : 2011. – 441 с.

61. Організація та методика аудиту підприємницької діяльності: Навч. посібник / За заг. ред. О.А. Петрик. – К.: 2008. – 472 с.

62. Орлов І.В. Звітність підприємств: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / І.В. Орлов. – Житомир: ЖДТУ, 2008. – 484с.

63. Орлова В. К. Фінансовий облік : навч. посіб. / В. К. Орлова, М. С. Орлів. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 510 с.

64. Особливості аудиту малих підприємств: Положенням з міжнародної

практики аудиту 1005. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.apu.com.ua.

65. Островська О.А. Оцінка фінансового стану підприємств в умовах стандартизації фінансової звітності / О.А. Островська. // Бухгалтерський облік і аудит. – 2017. – № 2. – С. 28-35.

66. Павленко О.І. Вдосконалення механізму оцінки фінансового стану підприємства / О.І.Павленко // Науково-виробничий журнал “Бізнес-навігатор”.–2010.–№2(19).–С.72–78.

67. Пантелєєв В. П. Методологія та організація: [монографія] / В. П. Пантелєєв. – Державна академія статистики, обліку та аудиту. – К.: ДП “Інформ.-аналіт. Агентство”, 2008 р.

68. Пилипенко Л. М. Фінансова звітність: відповідність сучасним інформаційним потребам управління та регулювання ринковою економікою / Л. М. Пилипенко // Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – 2011. – №720. – С. 230–233.

69. Плиса В. Й. Бухгалтерський облік: навч. посіб. / В. Й. Плиса, З. П. Плиса. – К. :Каравела, 2011. – 520с.

70. Податковий Кодекс України № 1084-VIII від 12.04.2016 (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

71. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 6 “Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах” [Електронний ресурс] : сайт Верховної ради України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>

72. Положення “Про подання фінансової звітності суб’єктами малого підприємництва” / Міністерство фінансів України, державний комітет статистики України, лист від 12.04.2011 р. №31-08410-06-5/9545, №04/4-7/214 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.vn.gov.ua/index.php/2010-11-23-13-52-20/--2011-/158--2011-/1046-2011-07-11-14->

49-31.html

73. Положення про Державну фінансову інспекцію України від 23. 04. 2011 р. № 310 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/499/2011>

74. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань № 879 [Електронний ресурс] : база даних інформаційно-правової системи “ЛІГА”. – Режим доступу : <http://www.liga.net>

75. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку подання фінансової звітності” від 28 лютого 2000 р. № 419 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>

76. Прокопенко І. Ф. Методика і методологія економічного аналізу : навч. посіб. / І. Ф. Прокопенко, В. І. Ганін. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 430 с.

77. Пронін К.Н. Методика визначення ймовірності банкрутства підприємств / К.Н. Пронін. – К. : КНЕУ, 2013. – 125 с.

78. Рибченко Т.С. Методи та процедури аудиту зобов'язань та розрахунків / Т.С. Рибченко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2006 – № 4. – с.81-87.

79. Руда Р.В. Аналіз фінансового стану підприємств та його значення в сучасних умовах / Р.В.Руда // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу.–2009. –№3(7). –С. 54–59 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://intkonf.org>

80. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посіб. / Г. В.Савицька. – К.: Знання, 2007.–668с.

81. Садовська І. Б. Бухгалтерський облік: навч. посіб. / І. Б. Садовська, Т. В. Божидарнік, К. Є. Нагірська. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 688 с.

82. Свідерській Є. А. Облік діяльності суб'єктів малого підприємництва : навч. посіб. / Є. І. Свідерській, Д. Є. Свідерській. – К.: КНЕУ – 2008. – 419 с.

83. Сердюк О. Проблеми аудиту фінансової звітності суб'єктів малого

підприємництва / О. Сердюк // Формування ринкових відносин в Україні. – 2011. – № 1. – С. 111–114.

84. Сопко В. В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу : підручник / В. В. Сопко, В. П. Завгородній. – К. : КНЕУ, 2008. – 411 с.

85. Сук Л. К. Фінансовий облік : навч. посіб. / Л. К. Сук, П. Л. Сук. – К. : Знання, 2012. – 647 с.

86. Терещенко О. Дискримінантна модель інтегральної оцінки фінансового стану підприємства / О. Терещенко // Економіка України. – 2003. – № 8. – С. 38–44.

87. Тесленко Т.І. Альтернативність використання планів рахунків бухгалтерського обліку малими підприємствами // Т.І. Тесленко Сталий розвиток економіки. – 2009, № 7. – с.122-125.

88. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: [підручник] / Н.М. Ткаченко. – [3-є вид., допов. і перероб.]. К.: Алерта, 2008. – с. 926.

89. Усач Б.Ф. Аудит: Навч. посібник. – К., 2003. – 233 с.

90. Харченко Н. Фінансова звітність СМП: складаємо по-новому// Баланс. – 2011, № 5.

91. Хом'як Р.Л. Бухгалтерський облік в Україні: навч. посіб. / Р.Л.Хом'як. Львів: Бухгалтерський центр “Ажур”, 2018. – 440с.

92. Чацкіс Е. С. Організація бухгалтерського обліку: навч. посіб. / Ю. Д. Чацкіс, Е.С. Гейєр, О. А. Наумчук, І.О. Власова . – К. : Центр учб. л-ри, 2011. – 564 с.

93. Черніченко Л. Особливості аудиту діяльності малого підприємства в Україні / Л. Черніченко // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – С. 295–299.

94. Шапошнікова О. Особливості аудиту малих підприємств / О. Шапошнікова // Економічні науки. Серія : Облік і фінанси. – 2011. – № 8. – С. 29–40.

95. Шеверя Я. В. Регулювання та якість фінансової звітності в Україні / Я. В. Шеверя // Бухгалтерський облік, контроль і аналіз. – 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nbuv.gov.ua>

96. Шигун М. М. Види звітності підприємств: підходи до їх класифікації // Міжнародний збірник наукових праць / М.М. Шигун, В. О. Іваненко. – №3. – 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eztuir.ztu.edu.ua/432.pdf>

97. Ященко В. Методи аналізу ймовірності настання банкрутства на підприємстві / В. Ященко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://naub.oa.edu.ua/>

ДОДАТКИ

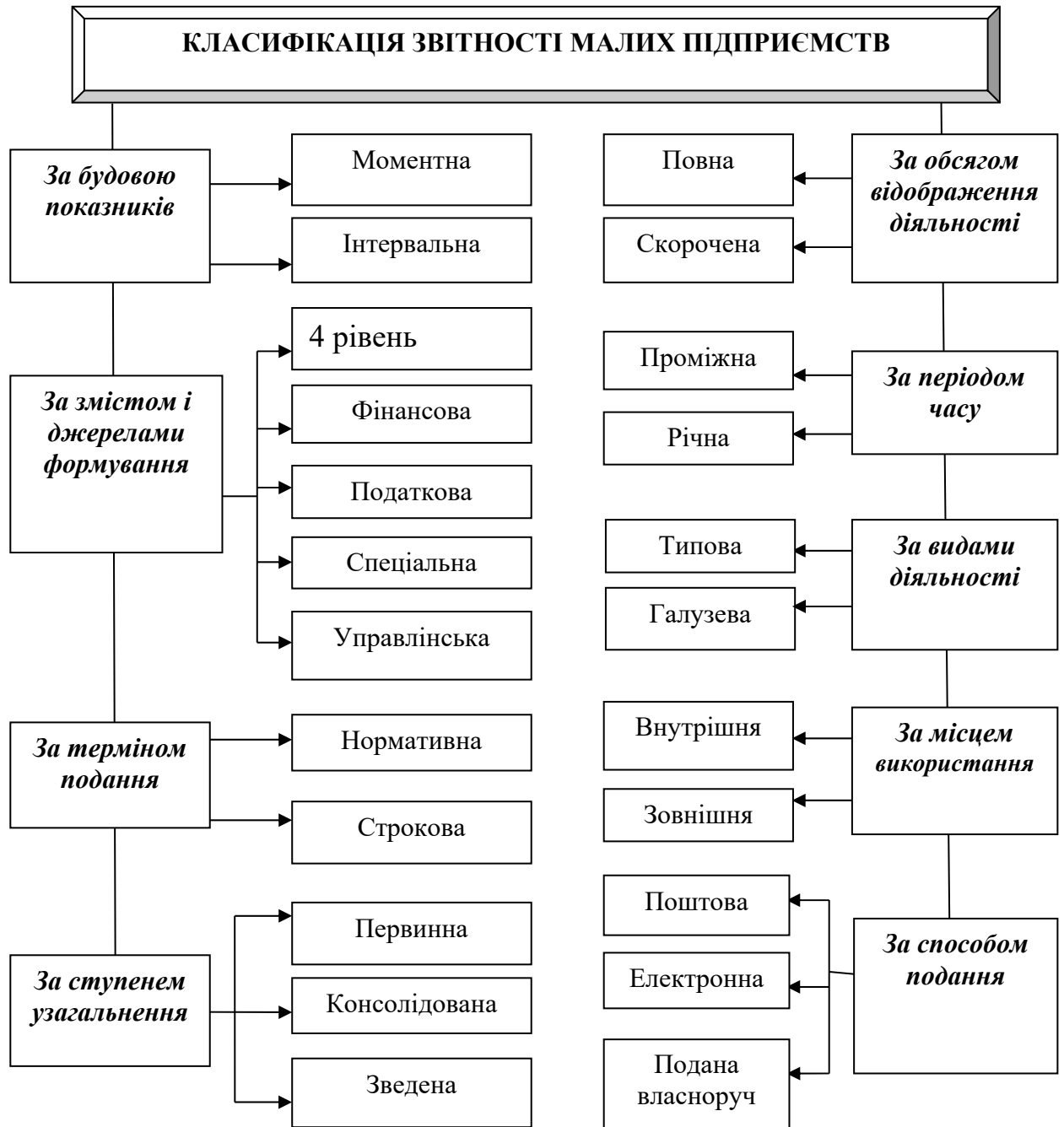

Рис. Класифікація звітності малих підприємств.

Додаток Б

План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій суб'єктів малого підприємництва

Синтетичні рахунки		Призначення
Код	Назва	
1	2	3
10	Основні засоби	Облік та узагальнення інформації про основні засоби, інші необоротні матеріальні активи, нематеріальні активи
13	Знос необоротних активів	Облік та узагальнення інформації про знос основних засобів, інших необоротних матеріальних активів і нематеріальних активів
14	Довгострокові фінансові інвестиції	Облік та узагальнення інформації про довгострокові фінансові інвестиції
15	Капітальні інвестиції	Облік та узагальнення інформації про капітальні інвестиції
16	Довгострокові біологічні активи	Облік та узагальнення інформації про довгострокові біологічні активи
18	Інші необоротні активи	Облік та узагальнення інформації про довгострокову дебіторську заборгованість, інші необоротні активи
20	Виробничі запаси	Облік та узагальнення інформації про сировину й матеріали, купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби, паливо, тару й тарні матеріали, будівельні матеріали та матеріали, передані в переробку, запасні частини, матеріали сільськогосподарського призначення, інші матеріали, малоцінні та швидкозношувані предмети і транспортно-заготівельні витрати
21	Поточні біологічні активи	Облік та узагальнення інформації про поточні біологічні активи рослинництва (які оцінені за справедливою вартістю) і тваринництва
23	Виробництво	Облік та узагальнення інформації про витрати на основне і допоміжні виробництва, виробничий брак
26	Готова продукція	Облік та узагальнення інформації про готову продукцію, товари, транспортно-заготівельні витрати і торгіву націнку
30	Каса	Облік та узагальнення інформації про грошову готівку та грошові документи
31	Рахунки в банках	Облік та узагальнення інформації про грошові кошти на рахунках у банках, еквіваленти грошових коштів та грошові кошти в дорозі
35	Поточні фінансові інвестиції	Облік та узагальнення інформації про поточні фінансові інвестиції
37	Розрахунки з різними дебіторами	Облік та узагальнення інформації про розрахунки з покупцями та замовниками, з підзвітними особами, з іншими дебіторами, про короткострокові векселі одержані, про резерв сумнівних боргів
39	Витрати майбутніх періодів	Облік та узагальнення інформації про витрати майбутніх періодів
40	Власний капітал	Облік та узагальнення інформації про статутний, пайовий, додатковий, у дооцінках, резервний, неоплачений і вилучений

		капітали
44	Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)	Облік та узагальнення інформації про нерозподілені прибутки (непокриті збитки), про використання прибутку
47	Забезпечення майбутніх витрат і платежів	Облік та узагальнення інформації про забезпечення майбутніх витрат і платежів, цільове фінансування і цільові надходження
48	Цільове фінансування і цільові надходження	Облік та узагальнення інформації про залишки коштів цільового фінансування і цільових надходжень з бюджету та інших джерел, у тому числі суми коштів, вивільнені від оподаткування у зв'язку з наданням пільг з податку на прибуток, та їх використання на реалізацію заходів цільового призначення відповідно до законодавства
55	Інші довгострокові зобов'язання	Облік та узагальнення інформації про довгострокові позики, довгострокові векселі видані, довгострокові зобов'язання за облігаціями, довгострокові зобов'язання з оренди та інші довгострокові зобов'язання
64	Розрахунки за податками й платежами	Облік та узагальнення інформації про розрахунки за податками, обов'язковими платежами, про податкові зобов'язання, податковий кредит, розрахунки за пенсійним забезпеченням, соціальним страхуванням, страхуванням на випадок безробіття, індивідуальним страх. та страх-м майна
66	Розрахунки з оплати праці	Облік та узагальнення інформації про розрахунки з оплати праці
68	Розрахунки за іншими операціями	Облік та узагальнення інформації про розрахунки з постачальниками та підрядниками, з учасниками, про короткострокові позики, короткострокові векселі видані, поточну заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями і розрахунки за іншими операціями
69	Доходи майбутніх періодів	Облік та узагальнення інформації про доходи майбутніх періодів
70	Доходи від реалізації	Облік та узагальнення інформації про загальний дохід (виручку) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)
74	Інші доходи	Облік та узагальнення інформації про суми інших доходів від операційної діяльності підприємства, крім доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)
79	Фінансові результати	Облік та узагальнення інформації про фінансові результати
90	Собівартість реалізації	Облік та узагальнення інформації про виробничу собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) та/або собівартість реалізованих товарів
91	Загальновиробничі витрати	Облік та узагальнення інформації про накладні виробничі витрати на організацію та управління виробництвом, а також витрати на утримання та експлуатацію машин і устаткування
96	Інші витрати	Облік та узагальнення інформації про інші витрати операційної діяльності та інші витрати діяльності, а також обліковуються належна до сплати за звітний період відповідно до законодавства сума податків і зборів (обов'язкових платежів)

Методика заповнення Фінансової звітності малого підприємства Баланс (Форма № 1-м)

<i>Актив</i>	<i>Код рядка</i>	<i>Джерело інформації</i>	<i>Зміст статті згідно з НП(С)БО 25</i>
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	р. 1001 – р. 1002 включається в підсумок балансу	Відображається вартість об'єктів, віднесених до складу нематеріальних активів (НА). Наводиться сума залишкової вартості, яка включається в підсумок балансу
Первісна вартість	1001	Сальдо Дт 12	Наводиться сума первісної вартості НА (крім гудвілу) (визначається згідно з п. 10-18 П(С)БО 8)
Накопичена амортизація	1002	Сальдо Кт 133	Сума накопиченої амортизації об'єкта НА з початку його корисного використання (П(С)БО 8)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	Сальдо Дт 15	Відображається вартість незавершених на дату балансу капітальних інвестицій в необоротні активи на будівництво, реконструкцію, модернізацію (інші поліпшення, що збільшують первісну (переоцінену) вартість), виготовлення, придбання об'єктів матеріальних необоротних активів (у т. ч. необоротних матеріальних активів, призначених для заміни діючих, і устаткування для монтажу)
Основні засоби:	1010	Р. 1011 – р. 1012 + сальдо Дт субрахунку 100 у частині інвестиційної нерухомості, що обліковується за справедливою вартістю Включається в підсумок балансу	Наводиться вартість: власних ОЗ; отриманих на умовах фінансового лізингу; отриманих на умовах довірчого управління об'єктів і орендованих цілісних державних майнових комплексів, які віднесені до складу ОЗ; інших необоротних матеріальних активів; справедлива вартість об'єктів інвестиційної нерухомості тощо. Відображається залишкова вартість ОЗ, яка включається в підсумок балансу.
Первісна вартість	1011	Сальдо Дт 10, 11 (крім сальдо Дт субрахунку 100 у частині інвестиційної нерухомості, що обліковується за справедливою вартістю)	Наводиться первісна (переоцінена) вартість ОЗ та інших необоротних матеріальних активів, а також первісна вартість інвестиційної нерухомості, якщо не можна достовірно визначити її справедливую вартість
Знос	1012	Сальдо Кт 131, 132, 135	Наводиться знос ОЗ та інших необоротних матеріальних активів, а також інвестиційної нерухомості, яка обліковується за первісною вартістю (абзац другий пп. 2.3 п. 2 розд. II)
Довгострокові біологічні активи	1020	Сальдо Дт 161, 163, 165	Наводиться справедлива вартість ДБА (сальдо Дт субрахунків 161, 163, 165).

(ДБА)		або Сальдо Дт 162, 164, 166 – Сальдо Кт 134	У разі якщо ДБА обліковуються за первісною вартістю, у цій статті наводиться їх залишкова вартість, яка включається до підсумку балансу (Сальдо Дт субрахунків 162, 164, 166 – Сальдо Кт 134) (пп. 2.4. п. 2 розд. II).
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	Сальдо Дт 14	Відображаються фінінвестиції на період більше одного року, а також усі інші фінінвестиції, які не можуть бути вільно реалізовані в будь-який час (пп. 2.5 п. 2 розд. II).
Інші необоротні активи	1090	Сальдо Дт 18,19 (17*)	Наводяться суми інших необоротних активів, які не можуть бути включені до згаданих вище статей розділу «Необоротні активи»
* У разі переходу підприємств на застосування НП(С)БО 25 до цієї статті на початок звітного року також включаються дані, наведені у статті «Відстрочені податкові активи» (ряд. 1045) Балансу (форма № 1) на кінець попереднього року (пп. 2.6 п. 2 розд. II НП(С)БО 25)			
Усього за розділом I	1095		Відображається загальна сума за розд. I. Необоротні активи: р. 1000 + р. 1005 + р. 1010 + р. 1020 + р. 1030 + р. 1090 = р. 1095
II. Оборотні активи			
Запаси: (включається у підсумок балансу)	1100	Сальдо Дт 20, 22, 23, 25-28 (не враховується сальдо Дт 286 «Необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу»)	Відображається вартість: запасів сировини; основних і допоміжних матеріалів; палива; покупних напівфабрикатів і комплектувальних виробів; запасних частин; тари (крім інвентарної); будівельних матеріалів; інших матеріалів, призначених для використання в ході нормального операційного циклу; витрат на незавершене виробництво і незавершені роботи (послуги); валова заборгованість замовників за будівельними контрактами
У тому числі готова продукція (у підсумок балансу не включається)	1103	Сальдо Дт 26, 27, 28 (не враховується сальдо Дт 286 «Необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу»)	Відображається: готова продукція, в якій наводиться собівартість виробів на складі, обробка яких закінчена та які пройшли випробування, приймання; сільськогосподарська продукція; покупна вартість товарів, придбаних підприємствами для подальшого продажу
Поточні біологічні активи	1110	Сальдо Дт 21	Відображається вартість поточних біологічних активів тваринництва (дорослі тварини на відгодівлі та в нагулі, птиця, звірі, кролі, дорослі тварини, вибракувані з основного стада для реалізації, молодняк тварин на вирощуванні і відгодівлі), а також рослинництва (зернові, технічні, овочеві та інші культури), облік яких ведеться відповідно до П(С) 30
Дебіторська заборгованість за	1125	Сальдо Дт 34, 36 за мінусом Сальдо Кт	Відображається заборгованість покупців або замовників за реалізовані їм продукцію,

товари, роботи, послуги		38	товари, роботи або послуги, включаючи забезпечену векселями заборгованість, яка скоригована на резерв сумнівних боргів (нетто), що відноситься до заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги, включаючи забезпечену векселями
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	Сальдо Дт 378, 641, 642, 651, 652	Відображається визнана дебіторською заборгованість казначейських, фінансових і податкових органів, державних цільових фондів, зокрема за розрахунками з тимчасової непрацездатності
У тому числі з податку на прибуток	1136	Сальдо Дт 641 «Розрахунки за податком на прибуток»	Наводиться ДЗ з податку на прибуток (не включається в підсумок балансу).
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	Сальдо Дт 37 (не враховувати сальдо Дт 378), 66* , 653, 654, 68 за мінусом Сальдо Кт 38	Відображається заборгованість дебіторів, яка не включена до інших статей ДЗ, скоригована на резерв сумнівних боргів (нетто), що відноситься до іншої заборгованості (пп. 2.11 п. 2 розд. II)
*У цій статті також відображається заборгованість працівників перед підприємством за операціями з оплати праці			
Поточні фінансові інвестиції	1160	Сальдо Дт 352	Відображаються фінансові інвестиції на строк, що не перевищує один рік, які можуть бути вільно реалізовані в будь-який момент (крім інвестицій, які є еквівалентами грошових коштів) (пп. 2.12 п. 2 розд. II).
Гроші та їх еквіваленти	1165	Сальдо Дт 30, 31, 333-335, 351	Відображаються: готівка в касі підприємства; гроші на поточних та інших рахунках у банках; грошові кошти в дорозі; електронні гроші (крім наперед оплачених карток цільового використання: дисконтних карток торговців, карток АЗС, квитків для проїзду в міському транспорті тощо, які приймаються як засіб платежу виключно їх емітентами).
Кошти, які не можна використати для операцій протягом одного року, починаючи з дати балансу, або протягом операційного циклу внаслідок обмежень, виключаються зі складу оборотних активів та відображаються як необоротні активи.			
Витрати майбутніх періодів	1170	Сальдо Дт 39	Відображаються витрати, що мали місце протягом поточного або попередніх звітних періодів, але належать до наступних звітних періодів.
Інші оборотні активи	1190	Сальдо Дт 331, 332	Наводяться суми оборотних активів, які не включені до згаданих вище статей розділу «Оборотні активи»
Усього за розділом II	1195		Відображається загальна сума за розділом II. Оборотні активи: р. 1100 + р. 1110 + р. 1125 + р. 1135 + р. 1155 + р. 1160 + р. 1165 + р. 1170 + р. 1190
III. НА, утримувані для продажу, та	1200	Сальдо Дт 286	Відображається вартість НА та груп вибуття, які утримуються для продажу, що визначається відповідно до П(С)БО 27 (пп.

групи вибуття			2.16 п. 2 розд. II)
Баланс	1300		Підсумок балансу: р. 1095 + р. 1195 + р. 1200 = р. 1300

Пасив балансу

<i>Пасив</i>	<i>Код рядка</i>	<i>Сальдо рахунку</i>	<i>Порядок заповнення згідно НП(С)БО 25</i>
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	Сальдо Кт 40	Наводиться зафіксована в установчих документах сума статутного капіталу підприємства з урахуванням суми внесків до оголошеного, але ще не зареєстрованого статутного капіталу. Підприємства, для яких не передбачено фіксовану суму статутного капіталу, відображають у цій статті суму фактичного внеску власників до статутного капіталу підприємства
У цій статті також наводиться сума пайового капіталу (пайових внесків) членів споживчого товариства, спілок та інших організацій, внески засновників підприємства понад статутний капітал			
Додатковий капітал	1410	Сальдо Кт 41, 42	Відображаються: сума дооцінки НА; вартість безоплатно отриманих підприємством від інших юридичних або фізичних осіб НА; види додаткового капіталу
Резервний капітал	1415	Сальдо Кт 43	Наводиться сума резервів, створених відповідно до законодавства або установчих документів за рахунок нерозподіленого прибутку підприємства (пп. 2.19 п. 2 розд. II)
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	Сальдо Кт 441 (прибуток), або Сальдо Дт 442 (збиток)	Відображається сума нерозподіленого прибутку або непокритого збитку. Сума непокритого збитку наводиться в дужках та вираховується при визначенні підсумку власного капіталу (пп. 2.20 п. 2 розд. II)
У першому місяці року переходу на застосування П(С)БО 25 сальдо рахунків 17 «Відстрочені податкові активи» і 54 «Відстрочені податкові зобов'язання» підлягає згортанню взаємною кореспонденцією цих рахунків із відображенням різниці на рахунку 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)»: Дт 54 – Кт 17 – взаємне згортання сальдо; Дт 441(442) – Кт 17 – відображення різниці на рахунку 44, якщо сальдо рахунку 17 перевищує сальдо рахунку 54; Дт 54 – Кт 441(442) – відображення різниці на рахунку 44, якщо сальдо рахунку 54 перевищує сальдо рахунку 17. Згортання сальдо відстрочених податкових активів та відстрочених податкових зобов'язань здійснюється в разі переходу на П(С)БО 25, в іншому разі відстрочені податкові активи та відстрочені податкові зобов'язання відображаються в Балансі окремими статтями необоротних активів і довгострокових зобов'язань (п. 14 П(С)БО 17).			
Неоплачений	1425	Сальдо Кт 45, 46 (в	Відображається сума заборгованості

капітал		балансі суми наводяться в дужках)	власників (учасників) за внесками до статутного капіталу. Господарські товариства в цій статті також відображають вилучений капітал, тобто фактичну собівартість часток, викуплених у своїх учасників
Усього за розділом І	1495		Відображається загальна сума за розд. І. Власний капітал: р. 1400 + р. 1410 + р. 1415 + р. 1420 (прибуток «+», збиток «-») – р. 1425
ІІ. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	Сальдо Кт 47, 48, 50-55	Наводиться: сума заборгованості підприємства банкам за отримані від них кредити; сума довгострокової заборгованості підприємства за зобов'язаннями щодо залучення позикових коштів (крім кредитів банків), на які нараховуються відсотки; інші довгострокові зобов'язання; сума залишку коштів цільового фінансування і цільових надходжень, отриманих з бюджету та інших джерел; кошти, вивільнені від оподаткування у зв'язку з наданням пільг з податку на прибуток (для платників податку на прибуток); суми забезпечення для відшкодування наступних витрат і платежів
У разі переходу підприємств на застосування НП(С)БО 25 до цієї статті на початок звітного року також включаються дані, наведені у статті «Відстрочені податкові зобов'язання» (рядок 1500 розділу «Довгострокові зобов'язання і забезпечення» Балансу (форма № 1) на кінець попереднього року			
ІІІ. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	Сальдо Кт 60, 684*, 31**	Відображається сума поточних зобов'язань підприємства перед банками щодо отриманих від них короткострокових позик. Зобов'язання за кредитами банків наводяться в Балансі з урахуванням належної на кінець звітного періоду до сплати суми процентів за їх користування (пп. 2.23 п. 2 розд. ІІ)
* Відображаються дані за субрахунком 684 «Розрахунки за нарахованими відсотками» за використання коштів, отриманих у кредит від банків. Нарахування процентів за овердрафт відображається також на субрахунку 684 (Дт 951 – Кт 684). **Овердрафт – форма короткострокового кредиту в межах установленого банком ліміту, що дозволяє здійснювати розрахунки, коли у клієнта на поточному рахунку недостатньо коштів. Якщо бухгалтер відображає овердрафт на рахунку 31, то в ряд. 1600 відображається кредитове сальдо рахунку 31 – овердрафт.			
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	Сальдо Кт 61	Наводяться суми зобов'язань, які утворилися як довгострокові, але з дати балансу підлягають погашенню протягом 12 місяців (пп. 2.24 п. 2 розд. ІІ)
товари, роботи, послуги	1615	Сальдо Кт 63, 62	Відображається сума заборгованості постачальникам і підрядникам за матеріальні цінності, виконані роботи та отримані послуги,

			включаючи заборгованість, забезпечену векселями (пп. 2.25 п. 2 розд. II)
У цій статті також відображається заборгованість постачальникам за невідфактуровані поставки (без супроводжувальних документів) і розрахунки з надлишку ТМЦ, який установлено під час їх приймання.			
розрахунками з бюджетом	1620	Сальдо Кт 64 (641, 642)	Відображається заборгованість підприємства за всіма видами платежів до бюджету, включаючи суму податку з працівників підприємства
у тому числі з податку на прибуток	1621	Сальдо Кт 641 «Розрахунки за податком на прибуток»	У цій статті окремо наводиться поточна кредиторська заборгованість з податку на прибуток
розрахунками зі страхування	1625	Сальдо Кт 65 (651, 652, 654, 655)	Відображається сума заборгованості з відрахувань на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, страхування майна підприємства та індивідуального страхування його працівників
розрахунками з оплати праці	1630	Сальдо Кт 66	Відображається заборгованість за нарахованою, але ще не виплаченою сумою оплати праці, а також за депонованою зарплатою
Доходи майбутніх періодів	1665	Сальдо Кт 69	Відображаються доходи, отримані протягом поточного або попередніх звітних періодів, які належать до наступних звітних періодів
До доходів майбутніх періодів належать, зокрема, доходи у вигляді одержаних авансових платежів за здані в оренду основні засоби та інші необоротні активи (авансові орендні платежі), передплата газет, журналів, періодичних та довідкових видань, виручка від продажу квитків транспортних і театральних-видовищних підприємств, абонентна плата за користування засобами зв'язку тощо (Інструкція № 291)			
Інші поточні зобов'язання	1690	Сальдо Кт 372, 378, 644, 67, 68 (без урахування субрахунків 684 стосовно відсотків за кредити банків, який відображається у р.1600 та субрахунку 680 , який відображається у розд. IV)	Відображаються суми зобов'язань, не включених до інших статей, наведених у розд. «Поточна кредиторська заборгованість»: заборгованість за одержаними авансами; заборгованість засновникам у зв'язку з розподілом прибутку; заборгованість пов'язаним сторонам; сума валової заборгованості замовникам за будівельними контрактами
Усього за розділом III	1695		Відображається загальна сума за розд. III. Поточні зобов'язання: р. 1600 + р. 1610 + р. 1615 + р. 1620 + р. 1625 + р. 1630 + р. 1665 + р. 1690
IV. Зобов'язання, пов'язані з НА, утримуваними	1700	Сальдо Кт 680	Відображаються зобов'язання, пов'язані з необоротними активами та групами вибуття, які утримуються для продажу, що визначаються відповідно до П(С) 27 (пп. 2.28

для продажу, та групами вибуття			п. 2 розд. II)
Баланс	1900		Підсумок балансу: р. 1495 + р. 1595 +р. 1695 + р. 1700 = р. 1900
Рядок 1900, графи 3 і 4 = рядок 1300, графи 3 і 4 (Методичні рекомендації з перевірки порівнянності показників фінансової звітності, затверджені наказом Мінфіну від 11.04.13 р. № 476)			